

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет

(назва інституту, факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повна назва кафедри)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня бакалавр

(освітній рівень)

на тему:

“Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості”

Виконала: студент 2 курсу, групи ООст(з)-21
напряму підготовки (спеціальності)
071 “Облік і оподаткування”

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Мельник Марія Тарасівна

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Банашкевич Т.П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Ємець О.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2021р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет _____ Економічний _____
 Кафедра _____ Обліку і оподаткування _____
 Освітній рівень _____ Бакалавр _____
 Напрямок підготовки (Спеціальність) _____ 071 "Облік і оподаткування"
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
 (підпис)

проф. Баланюк І. Ф.

(прізвище, ініціали)

"12" жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ

НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Мельник Марії Тарасівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи "Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості"
 керівник роботи Банашикевич Тетяна Петрівна, викладач кафедри обліку і
оподаткування

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- проаналізувати поняття "кредиторська заборгованість";
- узагальнити класифікацію кредиторської заборгованості;
- дослідити основні нормативно-законодавчі акти, що регламентують облік розрахунків з кредиторами;
- визначити теоретичні засади первинного обліку розрахунків з кредиторами;
- охарактеризувати аналітичний і синтетичний облік кредиторської заборгованості;
- визначити напрями вдосконалення обліку розрахунків з кредиторами з метою підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю;

- охарактеризувати інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства;
- оцінити стан розрахунків із кредиторами досліджуваного підприємства;
- дослідити значення кредиторської заборгованості у системі управління підприємством.

3. Дата видачі завдання 13.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Срок виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні засади обліку кредиторської заборгованості підприємства	19.02.2021 р.	виконано
2	Розділ 2. Методика обліку кредиторської заборгованості	16.03.2021 р.	виконано
3	Розділ 3. Економічний аналіз кредиторської заборгованості підприємства	16.04.2021 р.	виконано

Студент

(підпис)

Мельник М.Т.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Банашкевич Т.П.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
студента *другого* курсу групи ОО(ст)з-21

Мельник Марії Тарасівни

на тему: ***“Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості”***

Актуальність теми. Дослідження поняття “кредитор” і “кредиторська заборгованість”, облікових аспектів розрахунків з кредиторами та аналіз їх значень, а також способів управління кредиторською заборгованістю для підвищення ефективності функціонування підприємств у конкурентному середовищі є актуальним в сучасних економічних умовах.

Діяльність кожного підприємства потребує формування кредиторської заборгованості, оскільки завдяки їй воно може безперервно функціонувати. Саме тому контроль за розрахунками з кредиторами підприємства є основна складова управління. До основних суб'єктів належать такі кредитори – постачальники та підрядники, банківські структури, працівники, засновники тощо. Відповідно облік і аналіз кожного з них це важлива та дуже трудомістка процедура, що зумовлює актуальність даного бакалаврського дослідження.

Мета дослідження. Визначення теоретичних та методичних основ обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості та надання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення для підвищення ефективності управління розрахунків з кредиторами.

Об'єкт дослідження. Розрахунки з кредиторами, як важлива обліково-

аналітична складова господарських операцій Державного підприємства “Солотвинське лісове господарство”

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення бакалаврської роботи щодо обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості на підприємстві мають рекомендаційний характер для практичної апробації.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Мельник Марії Тарасівни на тему: “Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості” є завершеним, поглибленим, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом і оформленням відповідає вимогам щодо таких робіт, допускається до захисту з оцінкою “добре”, а її автор заслуговує присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:

викладач кафедри обліку і оподаткування

Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника

“7” червня 2021 р.

Т.П. Банашкевич

РЕЦЕНЗІЯ

на бакалаврську роботу

студентки 2 курсу групи ОО(ст)з-21

Мельник Марії Тарасівни

на тему: **“Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості”**

Актуальність теми. Діяльність кожного підприємства потребує формування кредиторської заборгованості, оскільки завдяки їй воно може безперервно функціонувати. Саме тому контроль за розрахунками з кредиторами підприємства є основна складова управління. До основних суб'єктів належать такі кредитори – постачальники та підрядники, банківські структури, працівники, засновники тощо. Відповідно облік і аналіз кожного з них це важлива та дуже трудомістка процедура, що зумовлює актуальність даного бакалаврського дослідження.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У роботі автором досліджено та розкрито методику обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості досліджуваного підприємства.

Практичне значення роботи. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій дозволить покращити фінансовий стан досліджуваного підприємства в умовах антикризового управління.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Мельник Марії Тарасівни на тему: “Облік та економічний аналіз кредиторської заборгованості” виконана відповідно до вимог, які ставляться МОН України до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з високою позитивною оцінкою, а її автор Мельник Марія Тарасівна заслуговує на присвоєння кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рецензент

к.е.н. доцент кафедри теоретичної
і прикладної економіки
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника”

“8” червня 2021 р.

Смець О.І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади обліку кредиторської заборгованості підприємства	
1.1. Економічний зміст кредиторської заборгованості у системі управління підприємством.....	6
1.2. Класифікація кредиторської заборгованості.....	14
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку кредиторської заборгованості підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. Методика обліку кредиторської заборгованості	
2.1. Первинний облік кредиторської заборгованості.....	31
2.2. Аналітичний та синтетичний облік кредиторської заборгованості.....	39
2.3. Напрями удосконалення обліку кредиторської заборгованості підприємства.....	45
РОЗДІЛ 3. Економічний аналіз кредиторської заборгованості підприємства	
3.1. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства.....	52
3.2. Оцінка кредиторської заборгованості.....	60
3.3. Кредиторська заборгованість у системі управління підприємством.....	67
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Діяльність кожного підприємства потребує формування кредиторської заборгованості, оскільки завдяки їй воно може безперервно функціонувати. Саме тому контроль за розрахунками з кредиторами підприємства є основна складова управління. До основних суб'єктів належать такі кредитори – постачальники та підрядники, банківські структури, працівники, засновники тощо. Відповідно облік і аналіз кожного з них це важлива та дуже трудомістка процедура, що зумовлює актуальність даного бакалаврського дослідження.

Питанням обліку і економічного аналізу кредиторської заборгованості у науковій літературі присвячена великий обсяг досліджень. Зокрема, серед вітчизняних науковців даною проблематикою займалися Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Т. Б. Грек, О. В. Дячук, І. В. Орлов, Н. І. Петренко та ін. Вони досліджували поняття “кредитор” і “кредиторська заборгованість”, облікові аспекти розрахунків з кредиторами та аналіз їх значень, а також способи управління кредиторською заборгованістю для підвищення ефективності функціонування підприємств у конкурентному середовищі.

Метою дипломної роботи є визначення теоретичних та методичних основ обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості та надання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення для підвищення ефективності управління розрахунків з кредиторами.

Відповідно до мети визначено такі *завдання*:

- 1) проаналізувати поняття “кредиторська заборгованість”;
- 2) узагальнити класифікацію кредиторської заборгованості;
- 3) дослідити основні нормативно-законодавчі акти, що регламентують облік розрахунків з кредиторами;
- 4) визначити теоретичні засади первинного обліку розрахунків з кредиторами;

- 5) охарактеризувати аналітичний і синтетичний облік кредиторської заборгованості;
- 6) визначити напрями вдосконалення обліку розрахунків з кредиторами з метою підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю;
- 7) охарактеризувати інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства;
- 8) оцінити стан розрахунків із кредиторами досліджуваного підприємства;
- 9) дослідити значення кредиторської заборгованості у системі управління підприємством.

Об'єктом дослідження є розрахунки з кредиторами, як важлива обліково-аналітична складова господарських операцій Державного підприємства “Солотвинське лісове господарство”.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних засад обліку та економічного аналізу кредиторської заборгованості.

Методи дослідження. Для вирішення сформульованих у роботі завдань було застосовано такі методи наукового дослідження: аналіз – для деталізації предмета дослідження (розрахунків з кредиторами) за елементами; синтез – для розкриття теоретичних та методичних засад сутності предмету дослідження; порівняння – для визначення спільних та відмінних ознак національних та міжнародних стандартів обліку, а також порівняння динаміки фінансових показників підприємства; дослідження документів та реєстрів обліку за формою і змістом – для виявлення їхньої відповідності вимогам стандартів; вимірювання – для обчислення значень досліджуваних показників; узагальнення та систематизація – при виборі ознак класифікації кредиторської заборгованості; монографічний – для дослідження теоретичних розробок вітчизняних і зарубіжних вчених щодо обліку та економічного аналізу розрахунків з кредиторами; графічний та табличний – для наочного відображення аналітичної інформації.

Інформаційно-нормативну базу дослідження склали законодавчі і нормативні

акти України стандарти та положення, фахові видання, наукові публікації в періодичній літературі та Інтернет-ресурсах у сферах обліку та аналізу щодо розрахунків з кредиторами. При написанні роботи, використовувались документи облікового значення ДП “Солотвинське лісове господарство”, зокрема фінансова звітність.

Структура та обсяг роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Основний текст викладено на 77 сторінках. Робота містить: 15 таблиць, 12 рисунків, 13 додатків. Список використаних джерел налічує 76 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст кредиторської заборгованості у системі управління підприємством

В сучасних ринкових умовах підприємства для свого ефективного функціонування мають тісно співпрацювати і налаштовувати відносини з іншими суб'єктами господарювання. Така необхідність продиктована постійним співставленням інтересів всіх сторін та суб'єктів господарювання – державного та приватного секторів, а також сегментів домогосподарств та закордону.

Враховуючи вищезазначене, є можливість виділити *основні сторони відносин*, що задіяні у більшості господарських операцій:

- дебітори;
- кредитори;
- органи державного регулювання.

Поняття “кредитор” (від лат. “credit” – вірити) розглядається як “позичальник”. *Кредитор* – це особа, що може вимагати вчинення певної дії або невиконання певних дій. Вона довіряє своєму контрагенту, кредитує його довірою, тому і назветься “кредитором” [1, с.22].

Будь-яка українська чи іноземна юридична або фізична особа може виступати кредитором, яка має претензії (вимоги) до боржника керуючись майновими і немайновими зобов'язаннями останнього [2, с.25].

Розрахунки з кредиторами є одною з найважливіших частин фінансово-господарської діяльності того чи іншого підприємства. Вони в свою чергу нерозривно пов'язані грошовими потоками, що фундамент механізму забезпечення безперервної діяльності господарюючих суб'єктів.

Розрахунки – це механізм співпраці з юридичними та фізичними особами, що

починають діяти з моменту практичного задіяння юридично-укладених фінансових зобов'язань щодо здійснення товарних і нетоварних операцій [17, с.49].

У бухгалтерії поняття “зобов'язання” досить часто порівнюють з терміном “заборгованість” і трактують як зовнішній шлях формування ресурсів підприємства для виконання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Таким чином, заборгованість розглядають як зобов'язання від кредиторів виконати договірні умови відповідно до активів підприємства.

Грошові зобов'язання перед кредиторами поділяються на *дві великі складові*:

1) зобов'язання за основною сумою заборгованості та сплатою нарахованих відсотків;

2) належні до впровадження за невиконання чи неналежне виконання зобов'язання неустойок (штрафів, пені), відсотків за прострочення платежу, збитків, що належать до відшкодування за невиконаними зобов'язаннями, а також інші майнові і фінансові санкції, в цьому ж складі за невиконання зобов'язань зі сплати обов'язкових платежів [5, с. 38].

Вважається, що зобов'язання є кредиторською заборгованістю, коли воно відповідає наступним *вимогам*:

- 1) можливості виміру;
- 2) визначенню кредиторської заборгованості;
- 3) є релевантним і достовірним.

Для належного функціонування всіх ділянок господарства потрібно мати достовірні дані про фінансовий стан підприємства, а саме про кредиторську заборгованість. В сучасній науковій літературі, не зважаючи на історію її існування та ступінь дослідження, немає єдиної думки в частині трактування цього поняття (Додаток А).

Наведені визначення терміну “кредиторська заборгованість” показують, що наявні певні розбіжності у трактуванні даного поняття. В загальному вчені розглядають кредиторську заборгованість, як гроші, інші як частину майна чи

форму розрахунків за товари, послуги, та ніхто з них не наголошує, що кредиторська заборгованість є частиною кругообігу капіталу. Адже складові кругообігу капіталу є частиною неперервного потоку господарських процесів. В результаті закупівлі відбувається збільшення виробничих запасів та паралельно кредиторської заборгованості, виробництво призводить до збільшення готової продукції, в результаті реалізації – зростає дебіторська заборгованість і грошові кошти. Такий оборот операцій багаторазово повторюється та в наслідку призводить до грошових надходжень та платежів.

Економічна сторона кредиторської заборгованості проявляється в тому, що *зобов'язання* – це і частина майна організації, як правило кошти, і товарно-матеріальні цінності, наприклад у заборгованості по товарному кредиту [16, с. 435].

Ф. Ф. Бутинець трактує *кредиторську заборгованість* як форму розрахунку за товари, роботи послуги, що придбаваються під час операцій компанії, та періодично повторюються та застовуються у виробництві чи перепродажу [7, с. 319].

Інші вчені визначають *кредиторську заборгованість* активами, якими тимчасово розпоряджається підприємство чи організація, та мають бути повернені юридичній чи фізичній особі, що у них позичені.

Разом з тим, що одні вчені визначають *кредиторську заборгованість* грошовими коштами, другі – частиною активів, інші – формою розрахунків, але їх думка рівна по відношенню до того, що кредиторська заборгованість вимагає здійснення безперервних господарських операцій і є причиною постійного обороту грошових коштів. Саме тому *зобов'язання за розрахунками з кредиторами* розглядають як вагому складову капіталу підприємства.

Економічну сутність кредиторської заборгованості трактує сукупність ознак, наведених на рис. 1.1.

Кредиторська заборгованість - це боргове зобов'язання підприємства іншим фізичним і юридичним особам, яка виникла за результатами вчинених раніше дій (подій), оцінка зроблена в гривнях і перед нею у підприємства виникають

зобов'язання її погасити у визначений строк [40]

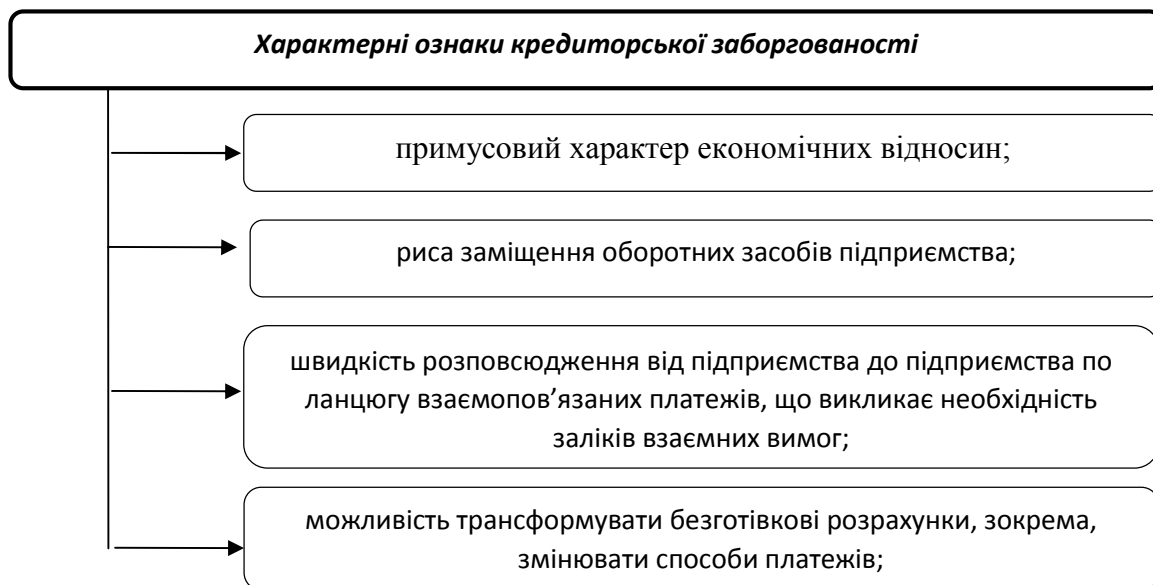

Рис. 1.1. Характерні ознаки кредиторської заборгованості.

У сучасній економіці виділяють такі основні складові кредиторської заборгованості (рис. 1.2.).

Як правова категорія кредиторська заборгованість це *двоїста юридична природа*:

- як складова частина майна вона належить підприємству на праві володіння, або навіть на праві власності;
- як об'єкт зобов'язальних правовідносин – борг організації перед кредиторами що володіють правом вимагати стягнення від контрагента зазначеної частини майна [18].

Заборгованість в сукупності є об'єктом правової, та економічної сфери, а саме бухгалтерського обліку та фінансів. Кожна з наук досліджує зобов'язання та заборгованість з різних боків:

- *право*, - встановлює підстави виникнення зобов'язань та алгоритм їх погашення їх погашення,
- *бухгалтерський облік* – фіксує результати виконання умов конкретного

договору, а саме забезпечує аналітичний облік зобов'язань за їх видами, як масиву окремих операцій.

Рис. 1.2. Складові кредиторської заборгованості підприємства.

Основні риси кредиторської заборгованості, що дають їй характеристику, наведено на рис. 1.3.

Кредиторською заборгованістю вважається використання коштів, що не належать підприємству (заборгованість відповідно до акцептованих та інших розрахункових документів, термін сплати яких не настав; зобов'язання за простроченими рахунками; заборгованість платежів до бюджету; борги по виданих векселях; за комерційними кредитами тощо).

Кредиторська заборгованість підприємства є одним з важливих чинників чинників, який має вплив на показники стійкості, фінансового стану, кредитоспроможності підприємства, ліквідності. Як впливають зміни розміру кредиторської заборгованості на результати діяльності підприємства наведено в таблиці 1.1.

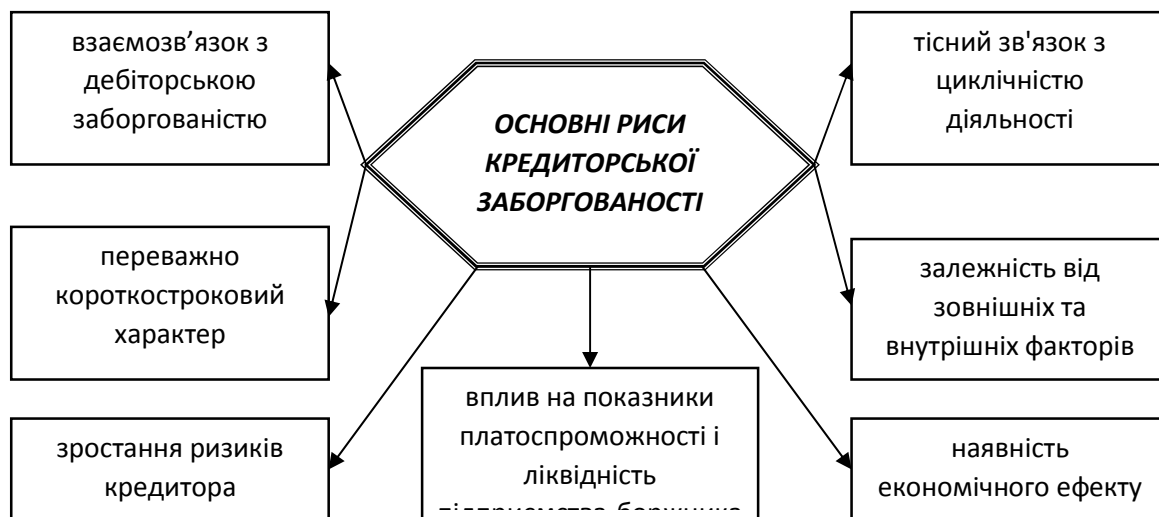

Рис. 1.3. Основні риси кредиторської заборгованості.

Таблиця 1.1

Вплив зміни заборгованості на фінансовий стан підприємства

Характеристика фінансового стану підприємства	Кредиторська заборгованість	
	зростання	зниження
майновий стан	покращує	погіршує
фінансова стійкість	погіршує	покращує
платоспроможність і ліквідність	погіршує	покращує
грошова активність	покращує	погіршує

Присутність кредиторської заборгованості у господарюючого суб'єкта має вагомий вплив на забезпечення його оборотними коштами [21, с 126]. Відстрочення погашення кредиторської заборгованості надає підприємствам додаткову можливість у короткостроковому фінансуванні.

Кредиторська заборгованість є наслідком грошових розрахунків господарюючого суб'єкта з його контрагентами, і управління такою ґрунтується на специфічних принципах та методологічних засадах, яка дає можливість виокремити в інший організаційний блок керування грошовими потоками підприємства – *управління кредиторською заборгованістю суб'єкта господарювання* [22, с. 248].

Кредиторська заборгованість щодо постачальників порівняно з банківськими

кредитами є більш дешевим джерелом тимчасового фінансування функціонування підприємства, адже дає можливість на певний час оптимізувати активи та отримати додатковий прибуток з їх доцільного розміщення. Тому, беручи до уваги зростання банківських відсотків в результаті підприємств, питома вага боргу перед кредиторами в позикових коштах підприємства поступово зростає.

Заборгованість за розрахунками перед постачальниками та підрядниками порівняно з банківським кредитуванням має вагомі *переваги*, а саме:

- відсутність додаткових витрат на погашення відсотків чи необхідності застави;
- досить швидкий та зручний метод проведення розрахунків з кредиторами;
- можливість відстрочки погашення боргу за укладеними договорами;
- можливість взаємозаліку вимог або заміни форми розрахунку;
- можливість факторингу, а саме купівлі-продажу боргів, що гарантує кредитору повернення боргу у встановлені строки.

Кредиторська заборгованість являє собою фінансовий ресурс лише за умови, що суб'єкт господарювання під час своєї діяльності отримує від кредиторів певні економічні ресурси, доприкладу – товари, різні матеріали, сировину, комплектуючі для здійснення своєї діяльності без відповідної, обов'язкової сплати за отримані ресурси. Оденжуючи такі активи, підприємства мають використовувати їх як фінансові ресурси, які залучені матеріальній формі, а не в грошовій [23, с. 134].

Одним із резервів короткострокового запозичення коштів є також заборгованість внутрішнім кредиторам підприємства, а саме борги за виплатами працівникам. Цей вид заборгованості дає можливість у потрібний момент зробити термінові розрахунки без задіяння зовнішніх коштів. Але, в застосування такого роду фінансування слідує *передумовам*:

- точне планування платежів підприємства, суть якого у розрахунку строків перенесення виплат працівникам і сплати відповідних податків без яких би то небуло порушень законодавства України;

- врахування потреб персоналу.

Застосування таких ресурсів дасть змогу суб'єкту господарювання не вводити додатково кошти у грошовій формі, а після їх використання, сплатити певну суму кредиторі, що по факту надав ці ресурси щодо безперервного здійснення операційної діяльності.

Чим більша величина внутрішньої кредиторської заборгованості, тим менше додаткового капіталу, що підприємству належить залучити для здійснення своєї діяльності. Але ці кошти, як правило, не дають можливості повністю покрити зобов'язання підприємства, а саме в період збільшення обсягів виробництва та збуту товарів (робіт, послуг).

Невчасність платежів спричинює фінансові труднощі у підприємств-кредиторів, має негативний вплив на їх господарську діяльність, у підсумку на економіку країни загалом.

Списання кредиторської заборгованості відбувається наступними методами:

- погашення звичайним шляхом, а саме сплатою наданих рахунків;
- передача заборгованості третій особі;
- погашення кредиторської заборгованості способом відвантаження товарів або надання послуг;
- здійснення взаємозаліку між дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- сплата заборгованості перед підзвітними особами методом виплати заробітної плати і проведення інших виплат;
- списання кредиторської заборгованості за закінченням терміну позивної давності, мається на увазі 3 років з часу виникнення такої заборгованості [42, с. 132].

В рамках кризового стану економіки частина кредиторської заборгованості в джерелах формування майна суттєво зростає. За цим слідує збільшення фінансової залежності їх від кредиторів. Тому процесу оцінки фінансового стану кредиторській

заборгованості має приділятися належна увага.

За даних балансу та аналітичного обліку розрахунків з кредиторами знаходять зміни, що відбулися в складі і обсязі кредиторської заборгованості, правдивість та характер боргів, а також причини і час їх утворення.

Розрахунки підприємства за зобов'язаннями займають вагоме місце в структурі управління діяльністю підприємства. Пов'язано це з тим, що знаходячи стратегічні управлінські рішення керівник, першою чергу, проводить оцінку фінансової звітності, та особливу увагу звертає на показники зобов'язань підприємства. Ця інформація дає можливість визначити фінансову стійкість та незалежність підприємства, і наприкінці - рентабельність. А отже ефективне управління розрахунками з кредиторами дозволяє спрогнозувати та усунути негативні недоліки наявності кредиторської заборгованості.

Результат та належна підтримка міцного фінансового положення підприємством є умовою наступного економічного та фінансового зростання. Адже при низькій платоспроможності підприємство змушене буде поставити головною метою діяльності не власну капіталізацію і ріст добробуту його власників, а місце утримання на конкурентному ринку.

1.2. Класифікація кредиторської заборгованості

Від правильно здійсненої класифікації та вибору класифікаційних ознак кредиторської заборгованості залежить раціональна організація та ведення бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами та достовірне відображення такої у фінансовій звітності.

Правильна класифікація уможливорює суцільно здійснити оцінку змісту і причин появи заборгованості, тим самим допомагає керівникам та бухгалтерам з метою її оптимізації отримати оперативну інформацію в частині зобов'язань.

В наукових колах виділяються різні ознаки класифікації кредиторської

заборгованості з економічної точки зору, основні з яких деталізовано та систематизовано в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація кредиторської заборгованості

№ з/п	Ознака класифікації	Заборгованість
1	Щодо терміну погашення	– звичайна; – протермінована.
2	Щодо економічного змісту розрахункових операцій	– товарна (за продукцію і товари; роботи; послуги); – нетоварна (з оплати праці; за податками і зборами; за фінансовими операціями тощо).
3	Щодо місця виникнення	– зовнішня; – внутрішня.
4	Щодо суб'єктів взаємовідносин	– заборгованість за отриманими авансами; – заборгованість постачальникам та підрядникам; – інша заборгованість.
5	Щодо способів розрахунку	– відтермінування платежу. – авансова оплата; –
6	Щодо виконання умов договору	– з терміном оплати, який ще не настав; – з простроченим терміном; – відстрочена заборгованість; – з продовженим терміном оплати.
7	Щодо періодичності виникнення	– постійна; – разова.
8	Щодо підстави виникнення зобов'язань	– договірна заборгованість; – недоговірна заборгованість.
9	Щодо забезпеченості	– незабезпечена; – забезпечена (застанами; векселями; договорами страхування).
10	Щодо складності	– проста; – складна.
11	Щодо виду діяльності	– операційна; – фінансова; – інша.
12	Щодо характеру виникнення	– допустима; – невинуватлива.

1. Найбільш поширеною класифікаційною ознакою зобов'язань є *термін їх погашення*. Згідно цього критерію кредиторська заборгованість поділяється на:

- *звичайну* – що знаходиться в рамках терміну її погашення;

– *протерміновану* – коли прострочені договірні терміни погашення заборгованості.

Для більш детальної оцінки звичайну кредиторську заборгованість є сенс поділити на заборгованості з *строком погашення*: до трьох; від трьох до шести та від шести місяців. Такий поділ дасть можливість узагальнити рух грошових потоків та ефективніше використовувати наявні фінансові ресурси суб'єкта господарювання.

2. *За економічним змістом* слід визначати нетоварну та товарну (платіжну або розрахункову) заборгованості. До *нетоварної* належать взаємовідносини з виконання розрахункових операцій і платежів. Такий вид заборгованості тісно пов'язаний з операційною та фінансовою діяльністю підприємств і має вплив на фінансову політику підприємства. *Товарна заборгованість* виникає в результаті купівлі продукції, товарів, робіт, послуг товарного змісту і з'являється під час операційної діяльності підприємства.

3. *За місцем виникнення відносин* поділяють на зовнішню і внутрішню заборгованість. *Зовнішня* – з'являється з контрагентами, тобто зовнішніми учасниками відносин (банками, постачальниками, бюджетними і позабюджетними фондами та ін.) і складає вагомий питоми вагу в складі зобов'язань підприємства. *Внутрішня* – з'являється за результатами взаємовідносин з засновниками, працівниками, структурними підрозділами [21, с. 126], і порівняно з зовнішньою заборгованістю є набагато меншою розміром в складі пасиву балансу.

4. *За суб'єктами взаємовідносин* поділяють на заборгованість за отриманими авансами, заборгованість перед постачальниками та іншу заборгованість. В складі останньої знаходяться борги перед банківськими установами, бюджетом, перед позабюджетними фондами, структурними підрозділами (дочірніми підприємствами, філіями) тощо.

5. *За способом розрахунку* окреслюються дві групи заборгованостей: авансові розрахунки та оплата з відстрочкою платежу. Такий підхід дає можливість

проаналізувати рівень довіри у відносинах з різними контрагентами.

6. *За виконанням умов договору* зобов'язання поділяють на заборгованість зі строками оплати, що ще не настали; відстрочену заборгованість; з протермінованим строком погашення і з продовженим строком оплати [31]. Такий розподіл дає можливість посилити контроль за дотриманням договірної та платіжної дисципліни, та приймати своєчасні заходи по недопущенню штрафних санкцій.

7. *За періодичністю виникнення відносин з контрагентами* кредиторську заборгованість поділяють на ту, що в процесі діяльності тривалий час поновлюється і ту, що виникає спонтанно або періодично. Перша виникає у відносинах з основними контрагентами і такі можна назвати постійними. Інші заборгованості, що не є постійними, можуть як періодичними так і випадковими [21, с. 127].

8. *Стосовно підстави виникнення зобов'язань* виокремлюють договірну заборгованість, що з'являється за домовленістю сторін за договорами та недоговірну, що виникає незалежно від бажання учасників, доприкладу, заборгованість за платежами до бюджетних та позабюджетних фондів та податками.

9. *За забезпеченістю* виокремлюють незабезпечену та забезпечену векселями, договорами страхування, заставами, чи іншими додатковими гарантіями заборгованість [31].

10. *За складністю* кредиторська заборгованість ділиться на просту та складну. *Складна* – включає первинну заборгованість і перелік вторинних зобов'язань, *проста* – погашається одним платежем.

11. *За видом діяльності* є операційна, фінансова заборгованість та заборгованість, що виникла за результатами інших видів діяльності. Такий поділ є важливим, тому що надає детальну інформацію в частині зобов'язань суб'єктів господарювання, допомагає складанню фінансової звітності, а також забезпечує управлінський облік інформацією результатами аналізу зобов'язань підприємства.

12. *За характером виникнення* розрізняють: допустиму заборгованість, таку що непрострочена перед кредиторами, а також невинуватену заборгованість. До

останньої належать всі протерміновані заборгованості і такі найчастіше є як наслідок скрутного фінансового становища підприємства.

Опис видів кредиторської заборгованості підприємства, для мети бухгалтерського обліку наведено в таблиці 1.3.

Вибір певної кваліфікаційної ознаки зобов'язань у великій мірі залежить від напряму фінансового-господарської діяльності підприємства. Чим частіше господарюючі суб'єкти застосовують кредиторську заборгованість як спосіб короткострокового фінансування, тим потрібнішою буде її детальна класифікація.

У тому випадку, коли кредиторська заборгованість є великою за розміром та відмічається періодичністю, досить обрати один або два критерії класифікації з урахуванням ситуації, коли правильний підбір критерії має забезпечувати повне висвітлення інформації стосовно заборгованість для мети управління.

Таблиця 1.3

Характеристика основних видів кредиторської заборгованості підприємства

<i>Вид заборгованості</i>	<i>Характеристика</i>
Заборгованість за товари, роботи, послуги перед постачальниками та підрядниками	Деталізує інформацію про поточні та довгострокові зобов'язання боржника перед контрагентами, що виникли на договірних засадах та підтверджені первинними документами.
Заборгованість за кредитами, поворотними/ безповоротними позиками	Узагальнює інформацію про кредити та позики та умови їх погашення в розрізі черговості їх виникнення.
Заборгованість за внутрішніми розрахунками	Містить інформацію про заборгованість перед персоналом підприємства за основними та додатковими виплатами (заробітною платою, преміями, підзвітними коштами тощо).
Заборгованість за обов'язковими податками та платежами до бюджетів та фондів різних рівнів	Відображає інформацію про нараховані, але несплачені суми податків, платежів та зборів за їх видами та суми пені і штрафів, нарахованих за результатами камеральних, планових та позапланових перевірок фіскальних органів.
Розрахунки за претензіями, судовими рішеннями	Включає інформацію про договори, що перебувають на судовому розгляді.

У сучасній практиці фінансового обліку виділяють слідуючі основні види

кредиторської заборгованості (рис. 1.4).

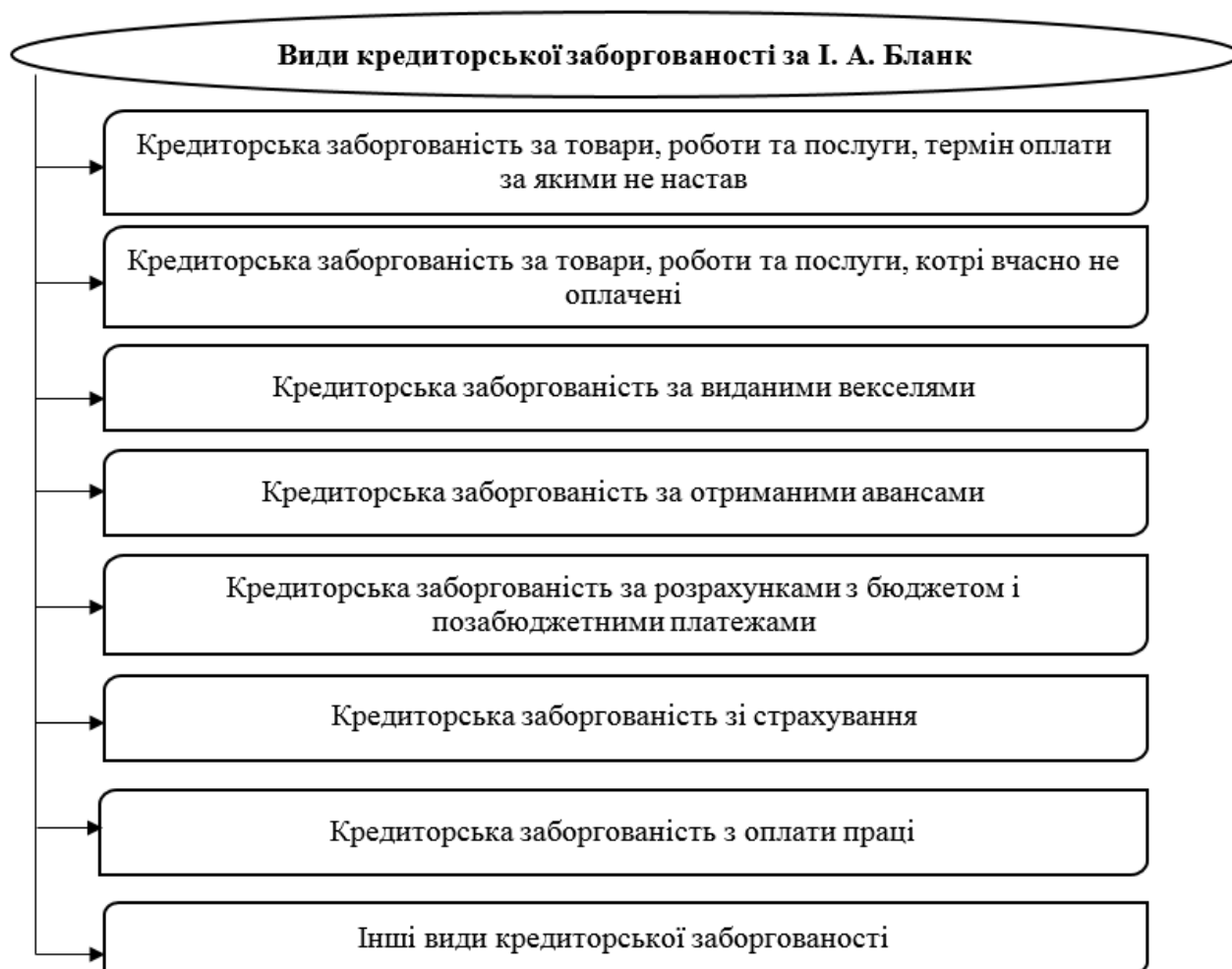

Рис. 1.4. Види кредиторської заборгованості за І. А. Бланк.

Автор розглядає досить широку класифікацію, в той же час, не надає уваги довгостроковим зобов'язанням. Враховуючи практичну доцільність, представлена класифікація може бути актуальною для підприємств малого та середнього бізнесу, на відміну від великого бізнесу, що вимагає забезпечення реалізації довготермінових стратегій підприємства, що, паралельно вимагатиме довгострокових розрахунків з контрагентами.

В економічній літературі заборгованість за розрахунками з кредиторами, як правило, вивчається у загальній класифікації зобов'язань.

Найточніший механізм класифікації зобов'язань подано у П(С)БО 11 “Зобов'язання”, згідно з яким зобов'язання поділять на:

довгострокові – коли строк погашення їх перевищує календарний рік або 1 операційний цикл підприємства;

– *поточні* – у разі необхідності погашення заборгованості до 1 року з дати її виникнення (рис.1.4);

– *забезпечення наступних витрат та платежів* – це зобов'язання з невизначеними сумами або часом погашення на дату балансу;

– *доходи майбутніх періодів* – гроші, що отримані у звітному періоді, але які відносяться до майбутніх звітних періодів за даними бухгалтерської звітності. Сюди належать: доходи у формі одержаних авансових платежів щодо переданих в оренду основних засобів та інші необоротні активи (авансові орендні платежі); доходи, одержані як авансові платежі за передоплати на газети, журнали, ще не виконані вантажні перевезення тощо [56].

За умови визнання зобов'язань підприємства щодо інших суб'єктів господарювання є єдиними як для вітчизняної практики, так і для міжнародної. До них відносять:

– зобов'язання, яке повинне мати місце зараз і бути наслідком минулих подій господарського життя;

– зобов'язання, яке пов'язане з потребою майбутніх платежів з ціллю збереження господарських зв'язків або відповідно до звичайної підприємницької діяльності;

– зобов'язання повинно виконатись неминуче;

– зобов'язання має визначений термін виконання, в той же час, точна дата може бути невизначеною;

– суб'єкт, щодо якого з'явилося зобов'язання, має бути ідентифікований як віддільна особа або група осіб, як в момент прийняття зобов'язання, так і в момент його виконання [24].

В науковій практиці по-різному класифікують зобов'язання, частіш за все поділ відбувається за оцінкою зобов'язань та за ознаками визнання (табл. 1.4).

Керуючись практичною необхідністю, для затребувань управління (акціонерів, керівництва) доцільним буде виділення із основної класифікації сум *простроченої кредиторської заборгованості*, що утворилися під час порушень покупцями термінів та порядку оплати розрахункових документів. Виділення такого виду зобов'язань є затребуваним для контролю за сумами простроченої кредиторської заборгованості, дослідження можливості її погашення, знаходження часткових показників платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, а по заборгованості, строк позовної давності якої сплинув, – вчасного відображення в декларації за прибутками і збитками підприємства.

Таблиця 1.4

Система класифікації зобов'язань в наукових працях

Науковці	Класифікаційна ознака	Групи зобов'язань
Р. Е. Грачова	за міжнародною обліковою традицією	– фактичні зобов'язання; – оціночні зобов'язання.
С. Ф. Голов та В. М. Костюченко	залежно від порядку визначення їх суми	– реальні; – потенційні.
І. В. Орлов	за можливістю оцінки	– фактичні (реальні або теперішні); – оціночні (потенційні); – умовні (також потенційні).
М. Л. Пятов	за визнанням зобов'язання в бухгалтерському обліку	– договірні, законодавчі та деліктні поточні зобов'язання

Отже, за наслідками проведеного дослідження в частині класифікації заборгованості підприємства, що з'являється в процесі розрахункових відносин з діловими партнерами, можна зробити висновок, що на сьогодні немає єдиної систематизованої ознаки їх класифікації.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку кредиторської заборгованості підприємства

Незалежно від форми власності чи величини капіталу, господарська діяльність усіх підприємств, вагомою мірою на пряму залежить від нормативно-правових документів, які регламентують економічні та правові взаємовідносини господарюючих суб'єктів з державою, з іншими організаціями та підприємствами, з персоналом тощо. Звідси одним з основних питань різносторонніх досліджень діяльності підприємства є дослідження нормативної бази в частині обліку кредиторської заборгованості.

Схематично нормативно-правові документи, що регулюють механізм обліку кредиторської заборгованості підприємства складають п'ять рівнів, що відповідають рівню організації обліку (Додаток Б).

Перший рівень – складається з документів вищої юридичної сили, а саме ті, що домінують над іншими нормативними актами і є першочерговими при розгляді більшості досліджуваних питань, в тому числі які безпосередньо стосуються кредиторської заборгованості.

Цивільним Кодексом України (ЦКУ) трактується зміст поняття зобов'язання та розглядаються основні його характеристики. Ст. 11 ЦКУ, стверджує, що “права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки” [74]. У цьому документі також висвітлено основні характеристики зобов'язань, а саме “добросовісність, розумність та справедливість” та окреслено права та обов'язки сторін зобов'язання, зокрема боржника і кредитора. Ст. 510 ЦКУ зазначає: “Якщо кожна зі сторін в зобов'язанні має водночас і права, й обов'язки, вона вважається боржником в тому, що вона зобов'язана вчинити на користь другої сторони, та водночас кредитором в тому, що вона має право вимагати від неї” [74].

Господарським кодексом України (ГКУ) встановлено зміст господарських

зобов'язань і окреслено *передумови* їх виникнення з:

- а) закону безпосередньо чи іншого нормативно-правового документа, що регламентує господарське функціонування;
- б) акту управління господарською діяльністю;
- в) господарського договору, інших угод, передбачених законом;
- г) заподіяння шкоди суб'єкту господарювання або суб'єктом, збереження або придбання майна суб'єкта;
- д) результату створення об'єктів інтелектуальної власності;
- е) результату інших дій суб'єктів, що пов'язує законом настання правових наслідків у діяльності господарюючих суб'єктів [18].

Податковий кодекс України (ПКУ) зумовлює поділ поняття зобов'язання на: податкове (податковий обов'язок) та грошове (містить податкові зобов'язання та фінансові (штрафні) санкції. Відповідно до ст.36 ПКУ, окреслюється обов'язок платника податку визначити, задекларувати або/та сплатити суму збору та податку в порядку і терміни, визначені ПКУ, законами по питаннях митної справи. Важливу увагу ПКУ приділяє даті виникнення податкового зобов'язання з ПДВ: “Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, що припадає на податковий період, під час якого відбувається будь-яка подія, що сталася раніше”:

а) дата зарахування коштів від замовника/покупця на розрахунковий рахунок в банку платника податку як оплата послуг/товарів, що мають постачатися, а в разі здійснення такого постачання за готівку – дата оприбуткування грошей в касі платника податку, а якщо відсутня така – дата інкасації готівки в банку, де обслуговується платник;

б) дата відвантаження товарів, а якщо експорт – дата оформлення митної декларації, яка свідчить про факт перетину митного кордону України, оформлена згідно вимогам митного законодавства, щодо послуг – дата оформлення документу, який свідчить про факт постачі послуг платником податку” [53].

Кодекс законів Про працю України визначає своєчасність, порядок та обсяги розрахунків з основних та додаткових виплат працівникам.

Варто звернути увагу на те, що згідно даного Кодексу працівники не є кредиторами підприємства. Відповідно до ст. 241-1 КЗпП “затримання виплат з заробітної плати на один день і більше є порушенням термінів її виплати” [32]. Разом з тим, у випадку несвоєчасного проведення розрахунків з працівниками підприємства згідно належних їм виплат, у фінансовій звітності з’являється “Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями розрахунками з оплати праці” (рядок 1630 форми №1).

У чинному законодавстві України юридично визнаються кредиторами працівники лише під час ліквідації або визнання підприємства банкрутом для визначення механізму задоволення вимог кредиторів. А саме, у ст. 1 ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” зазначено, що кредитором є фізична або юридична особа, що володіє у встановленому порядку підтвердженими документами вимоги щодо виплати заборгованості по заробітній платі працівникам боржника, щодо грошових зобов’язань до боржника, а також органи державної податкової служби та ін. державні органи, що здійснюють контроль за своєчасністю і правильністю стягнення податків і зборів [26].

Другий рієвнь містить документи, які включають закони та постанови КабМіну України, порядки та накази, які стосуються норм, визначених законодавством, засад, правил обліку і розрахунків підприємства з кредиторами.

Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” визначає поняття зобов’язань і окреслює основні принципи їх обліку: *обачності*, визначає застосування в обліку методів оцінки, що мають запобігати заниженню оцінки зобов’язань, *безперервності* передбачає виходячи з припущення, що діяльність підприємства буде тривати далі [25]. Також цим законом визначено організаційні основи обліку підприємств, а саме обліку розрахунків з кредиторами, вимоги до висвітлення інформації у фінансовій звітності, та подання до

контролюючих органів.

Закон України “Про оплату праці” визначає механізми оплати праці працівників, що перебувають в трудових відносинах, керуючись трудовим договором з суб’єктами господарювання всіх форм власності, сфери державного і договірною регулювання оплати праці, з окремими громадянами [28].

Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” регулює правові, організаційні та фінансові аспекти загальнообов’язкового державного соцстрахування, гарантії громадян в частині їх соціального захисту пов’язаного з тимчасовою непрацездатністю, вагітністю і пологами, від нещасного випадку, пов’язаного з виробництвом та профзахворювання, охорони життя і здоров’я [27].

Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” окреслює умови і порядок відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом, застосування процедури ліквідації з ціллю повного чи часткового забезпечення вимог кредиторів [26].

Третій рівень містить Національні та Міжнародні стандарти бухобліку і фінансової звітності, нормативи та стандарти аудиту.

НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” трактує зміст поняття зобов’язання в обліку фінансово-господарських операцій, і разом з власним капіталом і активами виділяє зобов’язання як структурну частину балансу [46].

П(С)БО 11 “Зобов’язання” регулює методологічні основи формування в бухобліку інформації про зобов’язання і їх розкриття у фінансовій звітності [56].

П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” трактує визначення теперішньої вартості зобов’язань, що є довгостроковими і на які нараховуються відсотки [57].

П(С)БО 14 “Оренда” визначає порядок оцінки мінімальних платежів з оренди, облік зобов’язань орендаря за фінансовою орендою [58].

П(С)БО 17 “Податок на прибуток” регламентує особливості розкриття в обліку даних про зобов’язання з податку на прибуток, оцінки і порядку розкриття у

фінзвітності [59].

П(С)БО 26 “Виплати працівникам” регламентує відносини між працівниками і підприємством в частині зобов'язань за різними видами виплат, а також розкриття інформації в частині розрахунків з оплати праці у фінансовій звітності підприємства [60].

Міжнародні стандарти бухобліку та фінзвітності. Потрібно звернути увагу, що в даний час не існує єдиного міжнародного стандарту, що охоплював би питання обліку всіх разом видів зобов'язань. Діючими *міжнародними стандартами*, які відображають окремі елементи обліку певних видів зобов'язань є:

- МСБО 1 “Подання фінансових звітів”;
- МСФЗ 7 “Фінансові інструменти: розкриття інформації”
- МСБО 12 “Податки на прибуток”;
- МСБО 17 “Оренда”;
- МСБО 19 “Виплати працівникам”;
- МСБО 32 “Фінансові інструменти: визнання та подання”;
- МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов'язання та активи”
- МСБО 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”

Необхідно підкреслити, що національні та міжнародні стандарти перебувають в тісному зв'язку між собою, тому що при розробці міжнародних норм є необхідним робити оцінку національних стандартів, досліджувати практику ведення обліку будь-якого об'єкта і тому тільки після вищесказаного формувати загальні рекомендації (табл. 1.5).

Четвертий рівень регламентації містить в собі План рахунків та Інструкція про його застосування, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, та інші документи, які регламентують конкретний порядок ведення рахунків бухобліку з метою зведення інформації про рух активів, капіталу зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, а також розробляють рекомендації

в частині проведення контрольних процедур по встановленню правильності та відповідності фактичних даних фінзвітності підприємства.

У цей рівень відносять нормативні акти, що безпосередньо регламентують порядок здійснення певних операцій, відображення капіталу, активів та зобов'язань на рахунках бухгалтеріку; здійснення інвентаризації на підприємстві тощо.

Таблиця 1.5

**Оцінка зобов'язань підприємства за національними
та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку**

Ознака	П(С)БО 11	МСБО 37
Поняття	Зобов'язання – це теперішня заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття ресурсів із суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди.	
Визнання	Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.	Забезпечення слід визнавати, якщо: а) суб'єкт господарювання має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події; б) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для і виконання зобов'язання; в) можна достовірно оцінити суму зобов'язання.
Класифікація	З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на: довгострокові; поточні; непередбачені зобов'язання та доходи майбутніх періодів.	Довгострокові і короткострокові зобов'язання відносять до фактичних, тобто таких, які виникають з договорів або на основі законодавства і їх вартість можна точно визначити. Непередбачені відносять до умовних – це неіснуючі зобов'язання, але вони є потенційними, тому що залежать від майбутніх подій, які можуть виникнути в результаті минулої події.
Оцінка	Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, в балансі відображаються за їх теперішньою вартістю; поточні - за сумою їх погашення; непередбачені зобов'язання - за обліковою оцінкою.	Сума юридичних або конструктивних зобов'язань має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних для погашення теперішньої заборгованості на дату балансу.

План рахунків бухгалтерського обліку є визначеним набором рахунків та схем реєстрації і групування фактів фінансово-господарської діяльності в бухгалтерському обліку. Для збору інформації про зобов'язання з наступним відображенням господарських операцій розрахунків з кредиторами у Плані рахунків призначені рахунки 5 класу “Довгострокові зобов'язання” та 6 класу “Поточні зобов'язання”. Такі рахунки об'єднують відповідні статтями, що відображаються у фінзвітності за визначеною НП(С)БО 1 формою.

Окрім рахунків 5 та 6 класів, що були вище вказані, для обліку окремого напряму зобов'язань підприємства застосовують пасивний рахунок 47 “Забезпечення майбутніх витрат і платежів”. Згідно П(С)БО 11 “забезпечення є зобов'язаннями з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу”. Такі забезпечення накопичуються для відшкодування майбутніх витрат на: додаткове пенсійне забезпечення; виплату відпусток працівникам; виконання гарантійних зобов'язань; виконання зобов'язань по обтяжливих договорах та забезпечення інших витрат та платежів (до прикладу: за страховими виплатами страхових компаній); реструктуризацію. Сума, яка визнається забезпеченням, має бути істинною оцінкою видатків, що будуть понесені підприємством для покриття теперішньої вартості зобов'язань на дату балансу [47, с.289].

Положення про документальне забезпечення записів визначає порядок створення, відображення і прийняття у бухобліку, зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської фінансової звітності підприємствами [37].

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань встановлює порядок здійснення інвентаризації активів та зобов'язань і виведення з подальшим оформленням її результатів. Таким Положенням визначено встановлено суть інвентаризації кредиторської заборгованості, що полягає у звірці записів в реєстрах обліку і документів, перевірці обґрунтованості сум, що відображені на відповідних рахунках. Відповідно до цього Положення разом з Актом інвентаризації розрахунків подається довідка з інформацією про кредиторську заборгованість, у якої строк

позовної давності сплинув, де вказується найменування та місцезнаходження таких кредиторів, дати, підстави, причини, суми, виникнення заборгованості [38, с.238].

П'ятий рівень містить: Положення Про облікову політику підприємства, Положення Про організацію управлінського (внутрігосподарського) обліку, робочий план рахунків, внутрішні розпорядження та накази адміністративно-управлінського персоналу.

Головним документом даного рівня є *Положення Про облікову політику підприємства* та облікова політика, затверджена відповідно до нього, яка в частині обліку кредиторської заборгованості зобов'язана включати такі складові:

1. порядок проведення розрахунків з кредиторами;
2. визнання та оцінка кредиторської заборгованості;
3. відображення кредиторських зобов'язань у фінансовій та податковій звітності
4. класифікація та аналітика кредиторської заборгованості.

Наказ Про організацію управлінського обліку на підприємстві включає основні положення з організації, перевірки та контролю сфер діяльності господарюючого суб'єкта та подання оперативної внутрішньої звітності. Цей наказу не носить обов'язкового характеру та порядок його складання нормативно не визначений. Але розробка та запровадження на практиці такого наказу, значною мірою полегшує контроль за показниками фінансової діяльності підприємства.

Робочий план рахунків – це внутрішній документ, що включає синтетичні та аналітичні рахунки, які використовуються підприємством для ведення бухобліку згідно з правилами своєчасності та повноти обліку і звітності [47, с. 287]. В процесі розробки такого плану загальний План рахунків, може дещо скорочуватися або розширюватися додатковими статтями відповідно до НП(С)БО 1, в залежності від специфіки та напрямку діяльності підприємства.

Внутрішні документи (накази та розпорядження) – є локальними організаційно-правовими документами, зміст яких зобов'язаний враховувати

специфіку діяльності підприємства причому відповідати нормам вищих законодавчих актів. В розрізі кредиторської заборгованості до таких відносяться положення з охорони праці, колективні договори, трудові контракти, посадові інструкції персоналу, штатні розклади, посадові інструкції тощо.

За результатами огляду відповідної нормативно-правової бази в частині обліку кредиторської заборгованості, можна підвести підсумок, що діяльність ДП “Солотвинське лісове господарство” відбувається відповідно з нормами чинного законодавства, не виникає суттєвих порушень та враховуються суперечливі норми вітчизняного законодавства.

Вищерозглянутий перелік нормативно-законодавчих документів з обліку кредиторської заборгованості не є повним та може бути доповнений. Виходячи з цього висновок, що дослідження законодавства, а саме в частині кредиторської заборгованості, є досить складним, але надзвичайно вагомим у правильному веденні бухгалтерського обліку на досліджуваному підприємстві.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

2.1. Первинний облік кредиторської заборгованості

Облік кредиторської заборгованості сьогодні є суперечливим і складним питанням, адже він є важливою складовою у системі управління, оскільки пов'язаний із несвоєчасністю платежів або неплатоспроможністю. Також відмінності і розбіжності між бухгалтерським і податковим законодавством повинні бути враховані бухгалтерами обов'язково, а це відповідно ускладнює побудову ефективної системи обліку розрахунків із кредиторами.

Мета організації обліку кредиторської заборгованості передбачає, що будуть створені оптимальні умови щодо відображення в обліку операцій, які пов'язані з кредиторськими розрахунками. На основі цього можна виділити наступні завдання обліку розрахунків із кредиторами:

- вагомість розроблення та практичного застосування графіку документообігу щодо розрахунків із кредиторами;
- систематизація даних первинного обліку щодо стану, складових і зміни кредиторських розрахунків;
- своєчасне та правдиве інформування користувачів облікової інформації щодо стану та зміни обсягу кредиторської заборгованості;
- організація контролю щодо оцінки доцільності, законності і правильності виникнення кредиторської заборгованості;
- досягнення правильності ведення аналітичного обліку щодо розрахунків із кредиторами, зокрема оцінки джерел формування і напрямів застосування позикового капіталу;
- формування даних облікових регістрів і звітної інформації щодо кредиторської заборгованості з метою управління розрахунковими операціями [35,

с. 145].

На облік кредиторської заборгованості вагомий вплив мають елементи методу бухгалтерського обліку (додаток Б).

Облікова політика є базисом для формування ефективної облікової системи кредиторської заборгованості, саме тому облікові процеси розрахунків із кредиторами необхідно розпочинати з її формування. Адже існують певні особливості обліку кредиторських розрахунків, які можна визначити у складі трьох взаємопов'язаних етапів (рис. 2.1).

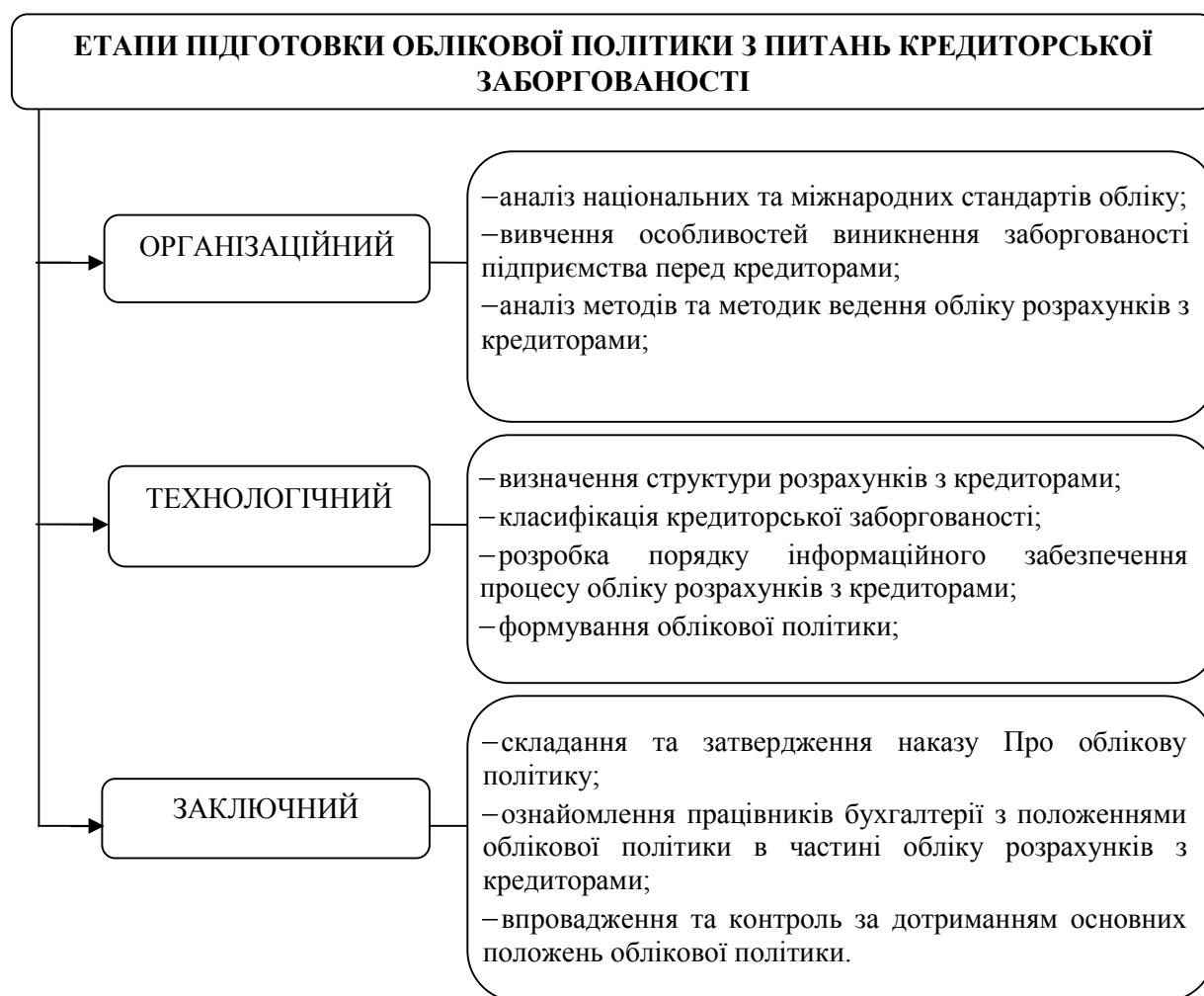

Рис. 2.1. Складові етапи підготовки облікової політики в частині обліку розрахунків з кредиторами.

Організаційний етап передбачає встановлення сукупності облікових питань щодо кредиторської заборгованості, які повинні бути обґрунтовано обрані в частині

облікової політики. Зокрема вибирається та обґрунтовується вихідні положення, оцінюється методика застосування окремих методів обліку задля обрання найдоцільнішого.

Другим етапом є технологічний, що у сфері практичної апробації є найскладніший, адже він вимагає встановлення облікових принципів, правил і процедур у розрізі кожного об'єкта. Що стосується кредиторської заборгованості, то на даному етапі її групують за видовими ознаками, а також термінами її виникнення і оплати.

Також Наказ Про облікову політику повинен містити дані щодо кредиторських розрахунків:

- 1) задля перевірки достовірності даних обліку терміни проведення інвентаризації;
- 2) дані щодо класифікаційних ознак і груп кредиторської заборгованості і призначення для кожного виду відповідного субрахунку;
- 3) перелік принципів задля їх дотримання при обліку розрахунків із кредиторами та формування на основі них показників фінансової звітності. Зокрема до них належать такі основні принципи: обачність, повне висвітлення та превалювання сутності над формою тощо.

Заключним етап формування облікової політики щодо кредиторської заборгованості є її висвітлення у внутрішньому для підприємства, та законодавчо передбаченому документі: Наказі, Розпорядженні, Положенні.

Основні передумови побудови якісної організації обліку кредиторської заборгованості включають:

- 1) встановлення правових підстав щодо визнання кредиторської заборгованості;
- 2) правильне та своєчасне формування первинних документів на основі операцій щодо розрахунків із кредиторами;
- 3) досягнення достовірності облікових даних щодо кредиторської

заборгованості та їх відображення в облікових реєстрах і звітності;

4) необхідність поточного контролю за кредиторською заборгованістю [49, с.75].

Кредиторська заборгованість може мати дві форми: безготівкову та готівкову, що виникають на підставі відповідних первинних документів.

Щодо документального оформлення кредиторської заборгованості, то на централізованому рівні визначено первинні і зведені документи різними нормативними актами. Однак якщо не існує типової форми, за необхідності її розробляють на підприємстві і затверджують внутрішнім розпорядчим документом.

Вагома частка у кредиторській заборгованості підприємства займають розрахунки за податками. Для їх оформлення застосовують розрахунки бухгалтерії – для нарахування, а щодо ПДВ – податкові накладні. Платіжне доручення забезпечує оплату податків.

З метою непорушення податкової дисципліни на ДП “Солотвинське лісове господарство” сформовано Податковий календар. Він містить дані щодо виду податків, зборів та платежів що підлягають сплаті у бюджет, строки подання звітності за ними і терміни їх сплати.

Документування кредиторської заборгованості наведено в Додатку В.

Підставою для обліку господарських операцій ДП “Солотвинське лісове господарство” щодо кредиторської заборгованості (за винятком розрахунків з бюджетними та позабюджетними фондами) є договори та первинні документи, які є доказом проведення розрахунків.

У процесі здійснення кредиторських розрахунків можна умовно виокремити такі етапи:

- 1) етап, коли виникають договірні відносини;
- 2) етап двозначності: що передбачає, договірну умову виконання / порушення договірних умов.

Договірні відносини виникають на основі підписаного договору. Саме він

документально засвідчує відносини між кредитором та позичальником (ДП “Солотвинське лісове господарство”). Однак перший етап не може розпочатись без одночасно розпочатого другого. Він передбачає, що підприємство повинне взяти на себе обов’язки кредитора.

Однак завжди є ризик щодо того, що одна сторона порушить договірні умови, що передбачає доцільність суворої регламентації відповідальності суб’єктів при її вчиненні. На цьому етапі також існує ризик порушення договірних умов однією з сторін, наслідки такої ситуації мають бути обумовлені договором та суворо регламентувати відповідальність сторін її вчинення.

На основі договірних відносин господарська операція повинна бути облікована на рахунках класу 5 і 6, із подальшим відображенням їх у облікових реєстрах. Одним із видів останнього є оборотно-сальдова відомість. Вона є базою для формування показників звітності.

Найчастіше застосовуваною формою бухгалтерського обліку є журнально-ордерна, яка базується на веденні журналів-ордерів і відомостей Журнали-ордери відображають кредитові дані синтетичних рахунків і дебети кореспондуючих. Відомості навпаки обліковують дані дебетів рахунків. Окремою формою реєстрів є таблиці.

Журнал-ордер № 2 обліковує операції щодо одержання довгострокових і короткострокових позик та інші операції, облік яких ведеться на рахунках 50 “Довгострокові позики” і 60 “Короткострокові позики”. Дана інформація відображає кредити рахунків 50 і 60, зокрема:

- розділ II містить дані господарських операцій щодо отримання кредиту;
- розділ III призначений для аналітичного обліку кредитів, зокрема відстрочених, із деталізацією за кожним кредитором, видом кредиту та терміну його оплати [54].

Підставою для відображення на рахунках 6 класу господарських операцій є перелік первинних документів, що подано у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Документування поточних зобов'язань

Шифр та назва рахунку	Документи
60 "Короткострокові позики"	Платіжна відомість
61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	Виписки банку, платіжні доручення, розрахунки та довідки бухгалтерії тощо
62 "Короткострокові векселі видані"	Векселі, виписки банку, ВКО, довідки бухгалтерії, акти приймання-передачі тощо
63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	Акти про приймання, накладнідоговори купівлі-продажу, рахунок-фактура, акти приймання робіт, послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, вантажні митні декларації,
64 "Розрахунки за податками й платежами"	Розрахунки бухгалтерії, податкові накладні, виписки банку, платіжні доручення тощо
65 "Розрахунки за страхуванням"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, виписки банку, розрахунково-платіжні відомості, ВКО, ОКО, платіжні доручення тощо
66 "Розрахунки з оплат праці"	Розрахунково-платіжні відомості, табелі обліку використання робочого часу
67 "Розрахунки з учасниками"	Статут, установчий договір, накладні, ОКО, ВКО, довідки бухгалтерії тощо
68 "Розрахунки за іншими операціями"	Накладні, ВКО, ОКО, претензії, виписки банку, рахунки-фактури тощо
69 "Доходи майбутніх періодів"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, виписки банку, розрахунково-платіжні відомості, ВКО, ПКО, платіжні доручення тощо

Рахунки 5 класу відкривають теж за умови наявності правильно оформлених первинних документів (табл. 2.3).

Записи в облікових регістрах здійснюють на підставі виписок банку з рахунків, відкритих банком для зарахування сплачених позичальником відсотків за кредитами, а також доданих до них документів, що підтверджують рух кредитних засобів.

Журнали № 3 та Відомостях до нього щодо аналітичного обліку 3.1–3.6 використовують для обліку кредиторської заборгованості у розрізі таких кредиторів: постачальників і підрядників; покупців і замовників; дебіторів і кредиторів; податків і платежів; виданих та отриманих короткострокових векселів; виданих довгострокових векселів; довгострокових і поточних зобов'язань (винятком є

зобов'язання відображені у Журналі 2); відстрочених податкових активів і зобов'язань [54].

Таблиця 2.3

фото Документування довгострокових зобов'язань

Шифр та назва рахунку	Документи
50 "Довгострокові позики"	накладні, претензії, кредитні договори між банком та підприємством, установчі документи, платіжні доручення
51 "Довгострокові векселі видані"	Векселі, ВКО,
52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, ОКО, виписки банку тощо
53 "Довгострокові зобов'язання з оренди"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, платіжні доручення, виписки банку тощо
54 "Відстрочені податкові зобов'язання"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, платіжні доручення, виписки банку тощо
55 "Інші довгострокові зобов'язання"	Платіжні доручення, виписки банку, розрахунки та довідки бухгалтерії тощо

Інформація про розрахунки з кредиторами в Журналі № 3 відображається на підставі підсумкових даних Відомостей 3.3, 3.4 та 3.6 (табл. 2.4), а також первинних документів.

Наприкінці місяця підсумкові дані кредитових оборотів рахунків із журналів-ордерів переносять до Головної книги і використовують для складання фінансової звітності.

Всі операції по розрахунках з кредиторами вказуються згідно законодавчої бази та нормативних документів. Результати проведених операцій відображаються в первинних документах, на договірній основі, та в річній звітності. Фінансова звітність в частині кредиторської заборгованості складається на основі наведених вище реєстрів та рахунків бухгалтерського обліку. Завершальним етапом документального відображення розрахунків з кредиторами є заповнення на основі первинних документів та відомостей обліку форм звітності, а саме Балансу підприємства, де заборгованість підприємства відображається у розділі III та IV

пасиву за окремими статтями. Для заповнення цих розділів необхідно використати дані рахунків п'ятого та шостого класів.

Таблиця 2.4

Економічна суть відомостей 3.3, 3.4, 3.6 до Журналу-ордеру 3

Відомість	Призначення відомості
Відомість 3.3	наводяться обороти за рахунком 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, за кредитом рахунка відображається виникнення заборгованості за отримані від постачальників матеріальні цінності (виконані роботи, надані послуги), а за дебетом – оплата за цінності, а також інші види погашення кредиторської заборгованості. Оплата документів постачальників відображається на підставі виписок банку, касових ордерів та інших документів
Відомість 3.4	призначена для аналітичного обліку заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), та за іншими операціями, яка забезпечена одержаними векселями, а також для розрахунків за зобов'язаннями постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на яку підприємством видані векселі (рахунки 18 “Довгострокова дебіторська заборгованість” 34 “Короткострокові векселі одержані”, 51 “Довгострокові векселі видані”, 62 “Короткострокові векселі видані”)
Відомість 3.6	призначена для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, що справляються до бюджетів різного рівня. У відомості за кожним видом податків і зборів щомісяця узагальнюються розміри нарахування податків і платежів, їх сплата, списання тощо.

Етапи організації бухгалтерського обліку тісно пов'язані між собою та повністю залежать від якості первинних даних, відображених в документах. Керівники великих підприємств в організації обліку кредиторської заборгованості покладаються на розрахункові відділи бухгалтерії. Тут же повинен здійснюватися контроль за дотриманням строків оплати рахунків постачальників, за своєчасністю розрахунків з бюджетом, органами соціального страхування, працівниками з оплати праці, погашенням позик та відсотків по них та з іншими кредиторами.

2.2. Аналітичний та синтетичний облік кредиторської заборгованості

Спільною рекомендацією для відображення кредиторських розрахунків в обліку та фінансовій звітності є виокремлення окремих субрахунків для кожної черги та виду кредиторів з метою підвищення аналітичності облікової інформації.

Така деталізація даних має високу практичну значимість, так як підвищує ефективність контролю виплат кредиторам і полегшує аналіз динаміки погашення заборгованості. Якщо кредитор має вимоги, що відносяться до різних видів, рекомендується їх відображати на різних рахунках (субрахунках).

Рахунки, на яких обліковується кредиторська заборгованість, є пасивними: дебет означає списання кредиторської заборгованості при її оплаті, кредит її нарахування.

Якщо ведення синтетичного обліку на підприємстві законодавчо регламентовано, то ведення аналітичного обліку здійснюється на розсуд керівників та бухгалтерії підприємства.

Для узагальнення інформації про розрахунки з кредиторами у Плані рахунків передбачено рахунки розділу 5 “Довгострокові зобов’язання” та 6 “Поточні зобов’язання” пасиву балансу (Додаток Г).

Облік кредиторської заборгованості ведеться на відповідних синтетичних (додаток Д) та аналітичних (додаток Е) рахунках. Доцільно виділяти окремих аналітичні рахунки третього і n-го порядків. Це підвищить інформативність обліку та полегшення складання звітності. Аналітичний облік передбачає реєстрацію окремих сум кредиторської заборгованості у розрізі дат та кредиторів.

Для обліку розрахунків з кредиторами застосовуються оборотно-сальдові відомості.

Рахунки 5 класу призначені для обліку даних та узагальнення інформації про:

- заборгованість підприємства банкам за отриманими від них кредитами, яка не є поточним зобов’язанням;

- заборгованість підприємства щодо зобов'язань із залученням позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки;
- суму податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки;
- заборгованість за виданими довгостроковими векселями й розповсюдженими облігаціями [35, с. 457].

Рахунки 6 класу призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

На окремих субрахунках синтетичних рахунків 63, 64, 65, 68 сальдо на кінець місяця може бути не лише кредитовим, але й дебетовим. Такі показники не згортаються, а сальдо синтетичного рахунку визначається розгорнуто за дебетом і кредитом як сума відповідного сальдо на субрахунках [66, с. 165].

В додатках Ж, З та І наведені типові кореспонденції рахунків з обліку кредиторської заборгованості.

Погашення кредиторської заборгованості відбувається у сучасних умовах і поточного рахунку, однак можливі і інші варіанти.

Окрему увагу слід звернути на кредиторів, заборгованість перед якими виникає у ДП “Солотвинське лісове господарство” постійно. До них належать:

- 1) засновники підприємства;
- 2) постачальники та підрядники;
- 3) бюджетні та позабюджетні фонди;
- 4) працівники підприємства;
- 5) покупці (у випадку попередньої оплати);
- 6) інші кредитори.

Розрахунки ДП “Солотвинське лісове господарство” за одержані товари, роботи та послуги від постачальників та підрядників відображаються на пасивному рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. По дебету – суми

оплати рахунків і заліків за заздалегідь виданими у встановленому порядку авансами. По кредиту – вартість цінностей, що надійшли, прийнятих робіт, спожитих послуг у кореспонденції з дебетом рахунків обліку цих цінностей або відповідного виду витрат [68].

У зв'язку з тим, що цінності (роботи, послуги) оприбутковують за цінами без суми податку на додану вартість, то за кредитом рахунку 63 обліковують загальну суму, яка підлягає сплаті постачальнику (тобто з податком на додану вартість), а за дебетом кореспондуючих рахунків відображають вартість без ПДВ, суму якого відносять у дебет субрахунку 641 “Розрахунки за податками”. Якщо податок на додану вартість окремо не виділяється (продавець не є платником ПДВ), то на вартість придбаних цінностей (робіт, послуг) відносять загальну суму, яка підлягає сплаті постачальникам [69, с. 165].

Якщо підприємство здійснює розрахунки виключно з вітчизняними постачальниками, то для обліку використовує тільки субрахунок 631. Аналітичний облік по субрахунку 631 здійснює окремо по кожному постачальнику і підряднику та документом, що підтверджує факт виникнення розрахунків з відповідним кредитором (договором, рахунком-фактурою, накладною, актом).

Визначальним при організації бухгалтерського обліку податків і зборів (обов'язкових платежів) є податкове законодавство. ДП “Солотвинське лісове господарство” є платником податків на загальній системі оподаткування. Основні податки і збори, які підлягають нарахуванню та сплаті ДП “Солотвинське лісове господарство” наведені на рис. 2.2:

У ДП “Солотвинське лісове господарство” для обліку розрахунків за податками і платежами з бюджетом застосовують рахунок 64 “Розрахунки за податками і платежами”. Для деталізації даного виду розрахунків Товариство використовує субрахунки, наведені у додатку 3.

Типові кореспонденції з обліку розрахунків з кредиторами ДП “Солотвинське лісове господарство” наведено у додатку Ж.

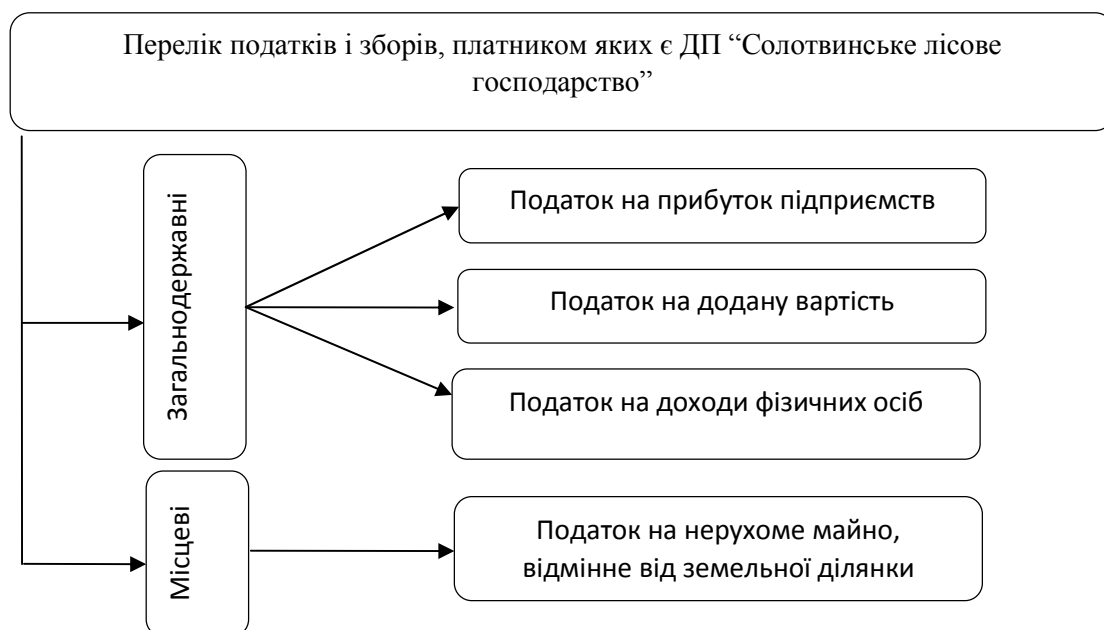

Рис. 2.2. Перелік податків і зборів, платником яких є ДП “Солотвинське лісове господарство”.

Для обліку розрахунків за зборами на обов'язкове державне пенсійне страхування ДП “Солотвинське лісове господарство” використовується рахунок 651 “Розрахунки за страхуванням” [36].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати за роботи, виконані працівниками та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 26 “Виплати працівникам” [48].

Облік розрахунків з оплати праці здійснюють на рахунку 661 “Розрахунки за виплатами працівникам” з відповідними субрахунками. На рахунку 661 може бути розгорнуте сальдо: кредитове – означає заборгованість підприємства з оплати праці та інших виплат працівникам; дебетове – означає заборгованість працівників підприємству з оплати праці. Дебетове сальдо може виникати лише в окремих випадках, наприклад, коли є переплати з оплати праці [55].

Виплата заробітної плати працівникам ДП “Солотвинське лісове господарство” здійснюється готівкою двічі на місяць: за першу половину місяця –

до 15 числа поточного місяця; за другу половину місяця – до 1 числа наступного календарного місяця. Якщо останній день виплати припадає на неробочий день (вихідний чи святковий), то виплата працівникам ДП “Солотвинське лісове господарство” здійснюється заздалегідь, в останній робочий день.

Заборгованість підприємства з виплат працівникам у разі одержання підприємством готівки для виплати через касу підприємства та неотримання її працівниками в установлений строк відображається за дебетом субрахунків 661 “Розрахунки за заробітною платою” і 663 “Розрахунки за іншими виплатами” та кредитом субрахунку 662 “Розрахунки з депонентами” [36]. Аналітика розрахунків з персоналом ведеться за кожним окремим працівником, підрозділом та відділом підприємства, а також за видом виплат.

Рахунок 67 “Розрахунки з учасниками” призначено для узагальнення інформації про розрахунки з учасниками та засновниками підприємства, що пов'язані з розподілом власного капіталу (дивіденди, повернення часток тощо).

На рахунку 68 “Розрахунки за іншими операціями” ведеться облік розрахунків за операціями, що не можуть бути відображені на рахунках 63-67

Субрахунок 6811 “Розрахунки за авансами одержаними” використовується ДП “Солотвинське лісове господарство” для відображення операцій з отримання авансів від покупця відповідно до умов договору. Аналітичний облік авансів отриманих ведеться по кожному окремому кредитору.

Можна виділити три типових операції, які здійснюються підприємством з використанням цього рахунку:

1) надходження коштів від покупців в якості попередньої оплати на умовах договору – відображаються за дебетом рахунка обліку грошових коштів (301 “Готівка” або 311 “Рахунки в банках”) та кредитом рахунка 6811 “Розрахунки за авансами одержаними”;

2) надходження коштів, отриманих в якості попередньої оплати, зарахованих як взаємозалік між авансом та заборгованістю, при реалізації покупцям

товарів (робіт, послуг) – відображаються за дебетом рахунка 681 “Розрахунки за авансами одержаними” і кредитом рахунку 36 “Розрахунки з покупцями і замовниками”.

3) повернення надміру сплачених покупцем авансів чи повернення авансів у зв’язку з неможливістю виконання умов договору – відображається за дебетом рахунка 681 “Розрахунки за авансами одержаними” і кредитом рахунка грошових коштів (301 “Готівка” або 311 “Рахунки в банках” – в залежності від форми їх виплати).

Розрахунки ДП “Солотвинське лісове господарство” з іншими кредиторами обліковуються на субрахунку 6851 “Розрахунки з іншими кредиторами”. По дебету рахунку обліковуються суми утриманих податків з доходів нарахованих іншим кредиторам (податку з доходів фізичних осіб та військового збору), а також виплати здійснені на користь відповідних фізичних осіб, по кредиту обліковується сума, нарахованої кредиторської заборгованості. Аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведеться окремо за фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки.

Особливу увагу при веденні на підприємстві обліку кредиторської заборгованості слід приділити списанню тієї заборгованості, по якій минув строк позовної давності, оскільки вона повинна бути віднесена до доходу звітного періоду в першому наступному місяці після пройденого строку позовної давності [13, с. 320].

Відстеження термінів погашення заборгованості здійснюється завдяки веденню документів аналітичного обліку. Перелік таких документів нормативно не регламентований, а складається відповідно до умов, в яких функціонує конкретне підприємство.

Відображення кредиторської заборгованості/зобов’язань у балансі та взаємозв’язок статей балансу і рахунків бухгалтерського обліку наведено у додатку К.

Дані щодо стану розрахунків з кредиторами є джерелом важливої інформації, яка є вихідною для більшості господарських операцій підприємства. Саме тому, розробка ефективної методики обліку розрахунків з кредиторами є “фундаментом” усього облікового процесу підприємства. Методика ведення обліку розрахунків ДП “Солотвинське лісове господарство” з кредиторами характеризується значною аналітичністю, що дозволяє внаслідок отримання об’єктивної та своєчасної інформації уникати ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності підприємства.

2.3. Напрями удосконалення обліку кредиторської заборгованості підприємства

Розмір кредиторської заборгованості підприємства впливає на фінансову стійкість, незалежність та платоспроможність підприємства. Її стан має великий вплив на фінансові показники підприємства та на господарську діяльність загалом. Для підвищення фінансової результативності всіх видів діяльності та забезпечення власної платоспроможності підприємствам необхідно раціонально використовувати позикові кошти та правильно відображати в обліку інформацію про розрахунки з кредиторами.

Потреба вдосконалення обліку кредиторської заборгованості зумовлена збільшенням її частки у складі джерел фінансування більшості підприємств, що пояснюється:

- 1) невиконанням підприємствами, взятих раніше, фінансових зобов’язань;
- 2) порушенням операційного циклу;
- 3) погіршенням фінансового стану суб’єктів господарювання.

Між моментами постачання та сплати за рахунками у підприємства виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Даний вид зобов’язань є тимчасово вільними обіговими коштами та здійснює суттєвий вплив

на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. Тому їх розмір потрібно ретельно контролювати.

Способи удосконалення обліку розрахунків з кредиторами можна умовно поділити на дві групи: організаційні та методичні (рис. 2.3).

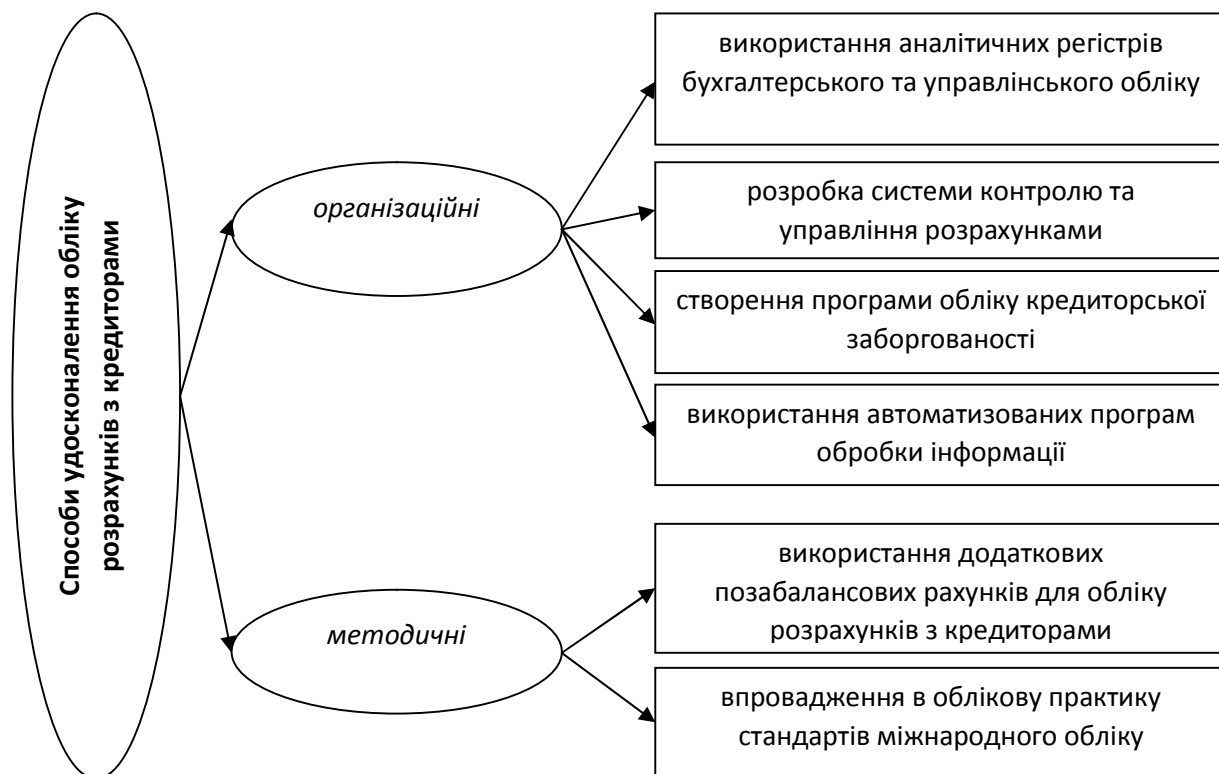

Рис. 2.3. Способи удосконалення обліку кредиторської заборгованості.

В обліку пропонується ввести аналітичні рахунки до субрахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», а саме:

- 631/11 «Заборгованість за товари з майбутньою оплатою»,
- 631/12 «Заборгованість за роботи та послуги з майбутньою оплатою»,
- 631/21 «Заборгованість за товари, відстрочена»,
- 631/22 «Заборгованість за роботи і послуги, відстрочена»,
- 631/31 «Прострочена заборгованість за товари»,
- 631/32 «Прострочена заборгованість за роботи та послуги»,
- 632/11 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними

постачальниками з майбутньою оплатою»,

- 632/21 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, відстрочена»,

- 632/31 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, прострочена».

Саме за допомогою вищевказаних рахунків відстежується кредиторська заборгованість, терміни її погашення.

Вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними шляхом впровадження в документообіг облікової системи аналітичного документа, а саме, «Відомості розрахунків з постачальниками (підрядниками)».

Даний документ пропонується вести в розрізі кожного постачальника чи підрядника.

Форма запропонованої відомості будується таким чином, щоб відобразити всі операції, які були здійснені підприємством з конкретним постачальником (підрядником) протягом року:

- отримання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за конкретною поставкою;

- отримання передплати за конкретну поставку;

- оплата заборгованості за раніше отриману поставку, ін.

Ведення цієї відомості дасть змогу спеціалісту, що відповідає за правильність та своєчасність розрахунків з постачальниками та підрядниками, щодня правильно планувати платіжний баланс і здійснювати своєчасне погашення кредиторської заборгованості.

Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками) буде містити інформацію про:

- конкретну поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг);

- умови продажу товарно-матеріальних цінностей (послуг), а саме форму цивільно-правового договору згідно до якого здійснюється поставка, його номер та

дата укладання;

- передплату за поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг);
- фактичну заборгованість за даною поставкою;
- заборгованість за попередні поставки;
- дату та суму фактичного погашення заборгованості за конкретною поставкою;
- залишок несплаченої та наявності простроченої заборгованості певному постачальнику;
- інші умови щодо розрахунків з постачальниками підрядниками).

Аналітична відомість розрахунків з постачальниками та підрядниками заповнюється на базі таких первинних документів:

- договір купівлі-продажу; платіжне доручення;
- накладна чи рахунок-фактура; акт приймання-передачі;
- авансовий звіт.

Відповідальність за ведення даної відомості та прийняття певних управлінських рішень щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками пропонується покласти на замісника головного бухгалтера.

Розроблений аналітичний документ пропонується вести протягом року, після чого він закривається та передається до архіву де строк його збереження складає 3 роки. Залишки ж переносяться в новостворений документ наступного звітного періоду.

Відповідальним за надання інформації щодо отримання від постачальників (підрядників) товарно-матеріальних цінностей (послуг) для заповнення вищевказаної аналітичної відомості є бухгалтер-матеріаліст.

Для своєчасного надання первинних документів щодо отримання від постачальників (підрядників) товарно-матеріальних цінностей (послуг) пропонується розробити допоміжний документ, в якому буде міститися відповідна інформація від бухгалтера-матеріаліста, а саме, “Довідку про надходження товарно-

матеріальних цінностей (послуг) від постачальників (підрядників)”. Її пропонується вести у хронологічному порядку на кожну дату поставки.

Документ буде містити інформацію щодо

- дати поставки;
- коду постачальника;
- документу поставки;
- суми поставки та умови продажу.

Оформлену відповідним чином довідку бухгалтер-матеріаліст повинен передати для обробки (заповнення “Відомості розрахунків з постачальниками (підрядниками)”) заміснику головного бухгалтера не пізніше наступного дня, коли ця довідка була створена. Після обробки довідки за певний календарний період зшиваються та передаються до архіву, де зберігатимуться протягом 3 років.

Одним із шляхів покращення обліку розрахунків з кредиторами пропонується розробити “Відомість заборгованості до оплати”, яка включатиме такі статті: назва постачальника, договір – номер і дата, сума заборгованості, терміни погашення, кінцеве сальдо за кожним постачальником, номер аналітичного рахунку. Дана відомість показує суми боргу за кожним кредитором, інформація накопичується протягом місяця.

“Відомість заборгованості до оплати” дасть змогу проконтролювати будь-яку заборгованість за аналітичним рахунком.

Ведення запропонованих документів на підприємстві дозволить удосконалити облік кредиторської заборгованості шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства.

З метою вдосконалення обліку розрахунків з кредиторами, М. Д. Білик, рекомендує ввести аналітичний документ – “Реєстр документів до сплати”. Він міститиме інформацію про розрахунки за конкретними постачальниками і

підрядниками та включатиме дані про те, за що платить підприємство, які строки оплати та відображає залишок за кожним рахунком на кінець дня і має накопичувальну інформацію на кінець місяця. Цей документ дає змогу контролювати кредиторську заборгованість за конкретним рахунком від постачальника та підрядника [2, с. 31].

Розробка системи контролю та управління розрахунками. Для вдосконалення процесу обліку розрахунків з кредиторами Т. І. Тесленко запропоновано методику аналізу поточних зобов'язань, яка полягає у вивченні структури поточних зобов'язань, їх оборотності, визначенні ступеня платоспроможності та ліквідності підприємства, що розраховують на основі даних фінансової звітності, а також у здійсненні розрахунку граничної суми поточних зобов'язань під впливом таких чинників як доходи, витрати діяльності, оборотні активи підприємства. Це здійснюється з метою встановлення платоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству [65].

Отже, сучасне нормативно-правове забезпечення обліку поточних зобов'язань в Україні складається з цілого ряду нормативних документів, покликаних здійснювати його регулювання та методичне забезпечення, однак, існує і цілий ряд проблемних моментів, які ускладнюють практичну організацію і здійснення обліку поточних зобов'язань.

Використання додаткових позабалансових рахунків для обліку розрахунків з кредиторами. Г. В. Власюк вивчаючи управлінський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками запропонував для полегшення ведення обліку кредиторської заборгованості за конкретними договорами, ввести в План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 10 “Кредиторська заборгованість”, визначивши у ньому такі *субрахунки*:

- 101 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з вітчизняними постачальниками”;
- 102 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін

сплати якої ще не настав з іноземними постачальниками”;

– 103 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з вітчизняними постачальниками”;

– 104 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з іноземними постачальниками” [55].

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є розробка заходів щодо вдосконалення системи обліку підприємства. Кредиторська заборгованість є важливим елементом складного механізму підприємства. Задля розширення ринку збуту товарів а також залучення нових реалізаторів продукції необхідна ефективна політика управління кредиторською заборгованістю.

Удосконалити облік кредиторської заборгованості шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства.

РОЗДІЛ 3.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства

Будь яке підприємство в процесі своєї діяльності повинно володіти фінансовими ресурсами, що утворюються за рахунок власних і наближених до них джерел (пайові внески, акціонерний капітал, цільові надходження, прибуток від основної діяльності, фінансування, які накопичуються на фінансовому ринку в процесі операцій із цінними паперами), та позичених коштів (позичок, кредитів банку, кредиторської заборгованості). Завдяки цим джерелам відбувається фінансове забезпечення механізму кругообігу коштів підприємства. Фінансовим результатом такого процесу є прибуток, подальший розподіл та перерозподіл якого є завершальною стадією кругообігу. На функціонуючих підприємствах фінансові ресурси знаходяться одночасно на всіх етапах кругообігу, а цей процес в свою чергу безперервний.

Накопиченим відображенням ефективності використання фінресурсів є фінансовий стан підприємства, а саме рівень фінансів, що характеризується утворенням, розподілом та застосуванням таких ресурсів:

- фінансові;
- грошові кошти, що поступають з реалізованої продукції, робот та послуг;
- кредити і позики банків;
- тимчасово залучені кошти: вільні кошти спецфондів, заборгованість постачальникам чи іншим кредиторам, тощо.

З переходом господарюючих суб'єктів на ринкові умови господарювання вагомим значення набули стабільність фінстану підприємства та пошук шляхів його

очищення, як результат забезпечення нормальних умов для роботи.

Всебічне вивчення утворення фінансових ресурсів, ефективності використання їх відбувається в результаті фінансового аналізу. Він в свою чергу є методом спостереження та пристосування до сучасних умов ринку, що постійно міняються.

Фінансова оцінка зобов'язань підприємства представляє собою механізм нагромадження, трансформації та впровадження інформації фінансового характеру, який має на меті:

- проаналізувати поточний та перспективний фінстан підприємства;
- оцінити можливі та доцільні темпи розвитку суб'єкта господарювання з сторони фінансового їх забезпечення;
- виявити наявні джерела засобів та дати аналіз можливості і доцільності їх мобілізації;
- спрогнозувати на майбутнє місце підприємства на ринку капіталів.

Головним завданням завданням оцінки є аналіз результатів господарської діяльності в розрізі декількох періодів, виявлення факторів, що позитивно або негативно діють на кінцеві показники функціонування підприємства, окреслення рішень щодо визнання структури балансу задовільною чи незадовільною, а самого підприємства – платоспроможним чи неплатоспроможним.

Інформаційними джерелами для здійснення оцінки зобов'язань підприємства є:

- баланси підприємства за попередній та звітний період;
- звіти про фінансові результати;
- звіти про власний капітал;
- звіти про рух грошових коштів;
- звіти про понесені витрати на виробництво продукції, робіт та послуг;
- розрахунок нормативів власних обігових коштів;
- фрування дебіторської та кредиторської заборгованостей;

- бізнес-план;
- матеріали маркетингових досліджень;
- висновки контролюючих органів;
- інша інформація.

Фактично кредиторська заборгованість являє собою складову позикових коштів.

Заборгованість по платежах може суттєво викривити структуру оборотних коштів підприємства. Коли в структурі утворення джерел оборотних активів переважаюче місце займає кредиторська заборгованість, підприємство зачастую вимушене запроваджувати різні негрошові форми розрахунків (бартер та ін.), попадати під різного роду штрафні санкції.

Тому оцінка кредиторської заборгованості є однією з важливих частиною складових фінансового аналізу стану підприємстві і дає можливість виявляти показники поточної і перспективної платоспроможності, та фактори, які впливають на динаміку їх, а також аналізувати якісні та кількісні зміни фінансового стану підприємства в найближчому майбутньому.

Призначення всебічної оцінки кредиторської заборгованості – доти можливість підприємству окреслити рекомендації та визначити шляхи по ліквідації заборгованості не тільки як методів покращення розрахункових операцій, а і фінансового стану підприємства. Щодо державних масштабів, появляється можливість знищити послідовність не платежів, а саме оминуті платіжну кризу.

Здійснення оцінки розрахунків з кредиторами підприємства в аналізі загальних тенденцій розвитку зумовлює також використання різних моделей, що дають можливість структурувати і ідентифікувати рівень зв'язку між головними показниками. Діють три основні типи моделей, які застосовуються під час оцінки фінансового стану підприємства:

- оескриптивні;
- предикативні;

➤ нормативні.

Дескриптивні моделі (характер опису) є головними для аналізу фінансового стану підприємства. До таких належать вибудова системи звітних балансів, представлення фінансових звітів у різноманітних оціночних розрізах, горизонтальний та вертикальний аналіз форм звітності, трендовий аналіз, оцінка відносних показників та коефіцієнтів, порівняльний, чи просторовий, аналіз, факторний аналіз, ціла система аналітичних коефіцієнтів. Такі моделі (дескриптивні) базуються на використанні інформації з фінансових звітів.

Предикативні моделі – це такі моделі прогностичного характеру, що використовуються при прогнозування доходів і прибутку підприємства, а також його майбутнього фінансового стану. Найпопулярніші з них це:

- 1) аналіз беззбитковості (розрахунок точки критичного обсягу продажу);
- 2) побудова прогностичних фінансових звітів;
- 3) регресивні моделі та системи динамічного аналізу (факторні або детерміновані моделі);
- 4) моделі ситуаційного аналізу.

Нормативні моделі – це такі, що уможлиблюють порівняння фактичних результатів функціонування підприємства з нормативними. Такі моделі використовують, в основному, у внутрішньому фінансовому аналізі. Суть їх у встановленні нормативів для кожної статті витрат в залежності від технологічних процесів, видів продукції та у виявленні і вивченні причин відхилень фактичних даних стосовно нормативів [3, с.345].

Для розв'язання конкретних завдань фінансової оцінки розрахунків з кредиторами підприємства використовується повний ряд спеціальних методів, що дають можливість отримати кількісну оцінку окремих ділянок фінансової діяльності підприємства. До таких відносяться загальнонаукові, загальноекономічні та специфічні методи фінансової оцінки (рис 3.1).

Горизонтальний аналіз (часовий) – порівняння кожної статті звітності з

попереднім періодом.

Вертикальний аналіз (структурний) – визначення структури фінансових показників у підсумку з виявленням впливу кожної статті звітності на загальний результат [59].

Рис. 3.1. Методи фінансової оцінки розрахунків з кредиторами підприємства.

Трендовий аналіз – зіставлення кожної статті звітності з низкою попередніх періодів та визначення “тренда”, тобто ключової тенденції динаміки показника, відокремленої від випадкових впливів та особистих індивідуальностей окремих періодів. Завдяки “тренду” утворюються можливі значення показників на перспективу, тобто, ведеться прогностичний аналіз.

Оцінка відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень даних звітності, визначення взаємозв'язків цих показників. Здійснення аналізу кредиторської заборгованості ототожнює розрахунок ряду показників (Додаток Л).

Порівняльний аналіз (просторовий) – тобто це внутрігосподарська оцінка (порівняння) зведених показників звітності згідно окремих показників підприємства,

цехів, його підрозділів, а також здійснення міжгосподарської оцінки та порівняння показників досліджуваного підприємства з показниками потенційних конкурентів, з середніми загальнооекономічними даними та середньогалузевими.

Факторний аналіз – це оцінка впливу окремих причин (факторів) на результативний показник з застосуванням стохастичних чи детермінованих методів дослідження. Такий аналіз може бути як прямим, тобто розподілення результативного показника на складові, так і зворотнім (синтез), коли окремі його складові об'єднують в загальний єдиний результат [68].

Дюпон-каскад – це метод фінансової оцінки, що передбачає ділення показника “коефіцієнт рентабельності активів” на низку інших фінансових коефіцієнтів його утворення, взаємозалежність в складі єдиної системи.

Під час фінансової оцінки найчастіше застосовують *фінансові коефіцієнти*. Аналіз таких дає можливість виявити приховані явища, проблеми, які вимагають глибокого вивчення.

Важливість коефіцієнтів для оцінки і прийняття рішень диктує правильності їх інтерпретації. Для цього необхідно володіти внутрішніми та зовнішніми факторами їх утворення: політику адміністрації підприємства, умови в галузі, загальнооекономічні умови тощо.

Оцінка *стану заборгованості* здійснюється *поетапно*:

- досліджується динаміки повної суми кредиторської заборгованості підприємства, долі її в загальній структурі капіталу та у співвідношенні до довгострокових зобов'язань;
- вивчається склад кредиторської заборгованості в структурі комерційного, банківського кредиту і внутрішньої кредиторської заборгованості;
- проводиться оцінка застосування банківського кредиту;
- проводиться оцінка залучення комерційного кредиту;
- проводиться оцінка внутрішньої кредиторської заборгованості, її оборотності, складу;

– проводиться оцінка заборгованості з податків та обов'язкових платежів.

Кожний етап такого аналізу має свої особливості, що диктуються особливістю виникнення і управління різними видами зобов'язань.

Внутрішня оцінка короткострокової заборгованості здійснюється за даними аналітичного обліку отриманих кредитів банку, розрахунків із постачальниками, розрахунків з іншими кредиторами (відповідно до журналів-ордерів та відомостей).

Аналізу підлягає інформація з III та IV розділів пасиву балансу.

Особливу увагу необхідно звернути на виникнення простроченої кредиторської заборгованості платежів до бюджету, позабюджетними фондами, з оплати праці, із страхування, перед іншими кредиторами (за газ, тепло, воду, електроенергію).

Будь-який момент простроченої заборгованості необхідно розглядати як негативне явище. Але у структурі зобов'язань можна виділити так звану “спокійну” та “термінову” заборгованість. Як правило, отриману передоплату відносять до “спокійної” заборгованості, а борги перед бюджетом – до “термінових”.

На ліквідність активів, а отже і на фінансовий стан господарюючого суб'єкта, значною мірою впливає термін представлення кредитів (кредиторської заборгованості).

Для перевірки достовірності появи та погашення зобов'язань у суб'єкта господарювання потрібно здійснювати оцінку, яка є одним з способів виявлення повноти і структури поточних та довгострокових зобов'язань підприємства.

У літературних джерелах механізм аналізу поточних зобов'язань розглядається в розрізі методики проведення оцінки господарської діяльності підприємства. Підведення та узагальнення підсумків наукових розробок з питань кредиторської заборгованості дало можливість розробити методику оцінки довгострокових та поточних зобов'язань, центральним завданням якої є виявлення платоспроможності підприємства з ціллю уникнення його банкрутства [75].

Мета запропонованої методики дослідити структуру поточних зобов'язань, їх

оборотність, визначити стан платоспроможності та ліквідності підприємства, що розраховуються за даними фінансової звітності, а також розрахувати граничну суму поточних зобов'язань під впливом певних чинників (доходів, витрат діяльності, оборотних активів) підприємства. Алгоритм проведення оцінки поточних зобов'язань для встановлення платоспроможності підприємства та запобігання можливого банкрутству наведено у Додатку М.

Перший етап – має організаційний характер, а саме безпосередньо визначення об'єкта оцінки, мети, постановка завдань та збирання інформації з метою його проведення.

Другому, третій та четвертий етап – аналіз структури, покриття та оборотності поточних зобов'язань.

На наступному етапі знаходять граничний розмір поточних зобов'язань, що для конкретного підприємства може бути припустимим. Якщо по факту сума поточних зобов'язань періоду, який аналізується, перевищує одержану за даними розрахунку граничну суму, то таке підприємство вважається неплатоспроможним і є висока ймовірність банкрутства [3, с. 114].

Отже, за підсумками вище розглянутого можна зробити такі висновки:

1. Центральним місцем в інформаційній системі є обробка даних. Тому, інформаційна система це набір таких процедур, як процес, збір та переробка інформації для здійснення планування, прийняття рішень, контролю та координації, тим самим комунікаційна функція системи ґрунтується на надійному і швидкому передаванні інформації.

2. Обліково-аналітичне забезпечення як складова інформаційного забезпечення дає можливість вирішувати функціональні задачі управління, тим самим надаючи керівництву повну та достовірну інформацію про господарські процеси та взаємозв'язок із зовнішнім середовищем [3, с. 166].

4. Під час оцінки кредиторської заборгованості підприємства можуть застосовуватися найрізноманітніші моделі, прийоми та методи аналізу. Їх кількість

та об'єм застосовування залежать від конкретної мети аналізу та в кожному конкретному випадку визначаються його завданнями.

3.2. Оцінка кредиторської заборгованості

В процесі здійснення своєї діяльності підприємство так чи інакше має відносини з кредиторами. Кредиторська заборгованість це один з елементів діяльності підприємства, що характеризує фінансовий стан суб'єкта господарювання. Кредиторською заборгованістю характеризуються борги підприємства та використовувані позикові кошти. Якщо кредиторська заборгованість буде занадто високою, а у структурі валюти балансу буде складати більшу частину, то це матиме негативний вплив на імідж та всю господарську діяльність суб'єкта господарювання. Отже в зв'язку з цим є актуальним і дуже важливим питання проведення оцінки кредиторської заборгованості.

Результатом такого аналізу є обґрунтування значення кредиторської заборгованості та його суті в діяльності підприємства на прикладі ДП “Солотвинське лісове господарство”. Для цього необхідно здійснити оцінку складу і динаміки кредиторської заборгованості, здійснити порівняльний аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості, запропонувати пропозиції щодо здійснення наступної діяльності досліджуваного підприємства. Поява кредиторської заборгованості підприємства під час здійснення його господарської діяльності є звичайним процесом. Методичні основи утворення кредиторської заборгованості та її відображення і фінансовій звітності регламентується П(С)БО 11 “Зобов’язання” [75].

Кредиторська заборгованість це сума боргу іншим особам, що виникає внаслідок минулих подій, а, як очікується, погашення такої спричинить зменшення економічних вигід. Така кредиторська заборгованість може бути представлена поточною та/або довгостроковою. Тут довгострокова кредиторська заборгованість

може бути погашена протягом терміну, більшого за операційний цикл, поточна в свою чергу – протягом звичайного операційного циклу.

Як було розглянуто раніше, П(С)БО 11 визначає класифікацію зобов'язань підприємства (рис. 3.2).

Рис.3.2 Класифікація зобов'язань відповідно П(С)БО 11.

На ДП “Солотвинське лісове господарство” не мають місце довгострокові зобов'язання та забезпечення. Такий результат діяльності відповідно до звітних документів може говорити про те, що наше підприємство може погашати зобов'язання, що виникають протягом операційного циклу. В результаті цього його кредиторська заборгованість виникає у вигляді поточних зобов'язань, а саме:

1. Короткострокові кредити банків.
2. Поточна кредиторська заборгованість за:
 - товари, роботи, послуги;
 - розрахунками з бюджетом;
 - розрахунками зі страхування;
 - розрахунками з оплати праці.
3. Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами.
4. Доходи майбутніх періодів.

5. Інші поточні зобов'язання.

Джерелом оцінки кредиторської заборгованості є Форма №1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)” ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. (Додаток Н). В процесі такого аналізу досліджуються дані аналітичного обліку, де інформація є більш детальною.

Основними моментами аналізу кредиторської заборгованості є:

- оцінка складу і динаміки показників в частині кредиторської заборгованості;
- оцінка її структури;
- порівняння кредиторської та дебіторської заборгованості досліджуваного підприємства.

Прослідкувати якісні зміни кредиторської заборгованості в складі пасивів балансу можна за результатами горизонтального і вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз показників кредиторської заборгованості ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. представлено у табл. 3.1

За результатами аналізу наведеними у табл. 3.1 можна підвести такі підсумки:

- у 2020 р. порівняно з 2019 р. поточні зобов'язання та забезпечення збільшилися на 2832 тис.грн., або 22,34 %. Сукупний вплив на цей показник мало збільшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1647 тис. грн. або 29,86 %; за розрахунками з бюджетом на 2270 тис.грн. або 106,27 % та інші поточні зобов'язання на 22 тис.грн. або 24,44 %
- також відбулося суттєве зменшення заборгованості по короткострокових кредитах банків за досліджуваний період у 2020 році порівняно з 2019 роком на 137 тис. грн. (14,23 %), поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 158 тис. грн. (19,32 %) та доходів майбутніх періодів на 774 тис. грн. (46,32 %)

Таблиця 3.1

Горизонтальний аналіз кредиторської заборгованості
ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р.

Показники	Роки		Питома вага(%)		Відхилення (2020/ 2019)		
	2019р.	2020р.	2019р.	2020	Абсолютне +/-	темп приросту, %	у структурі, %
Короткострокові кредити банків, тис.грн	963	826	7,60	5,33	-137	-14,23	-2,27
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис.грн	5516	7163	43,52	46,19	1647	29,86	2,67
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, тис.грн	2136	4406	16,85	28,41	2270	106,27	11,56
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з страхування, тис.грн	195	159	1,54	1,03	-36	-18,46	-0,51
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці, тис.грн	818	660	6,45	4,26	-158	-19,32	-2,20
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами, тис.грн	1286	1284	10,15	8,28	-2	-0,16	-1,87
Доходи майбутніх періодів, тис.грн	1671	897	13,18	5,78	-774	-46,32	-7,40
Інші поточні зобов'язання, тис.грн	90	112	0,71	0,72	22	24,44	0,01
Разом поточні зобов'язання за безпечення, тис.грн	12675	15507	100	100	2832	22,34	X

Важливим є надавати увагу даті виникнення дебіторської заборгованості, строкам її погашення, терміну прострочення повернення боргів та причинам появи таких. Збільшення зобов'язань перед постачальниками та розрахунками з бюджетом, а також інших зобов'язань є негативною тенденцією на ДП “Солотвинське лісове господарство”, що може свідчити про нехватку коштів, щоб в терміни погасити дані зобов'язання. Щодо інших показників, за якими відбулося зменшення, є позитивним явищем.

Наступним етапом проведення оцінки, є порівняльний аналіз кредиторської заборгованості з дебіторською за досліджуваний період на ДП “Солотвинське лісове господарство” (табл.3.2).

Таблиця 3.2

**Порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості ДП
“Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р., тис. грн.**

Показники	Заборгованість				Перевищення заборгованості			
	2019р.		2020р.		2019р.		2020р.	
	дебіторськ а	кредиторськ тка	дебіторськ а	кредиторськ тка	дебіторськ а	кредиторськ тка	дебіторськ а	кредиторськ тка
Короткострокові кредити банків	-	963	-	826	-	963	-	26
За товари, роботи, послуги	3063	5516	1743	7163	-	2453	-	5420
З бюджетом	57	2136	46	4406	-	2079	-	4360
З оплати праці	-	818	-	660	-	818	-	660
Зі страхування	-	195	-	159	-	195	-	159
За розрахунками з внутрішніх розрахунків	55	-	17	-	55	-	17	-
За виданими/одержаними авансами	-	1286	-	124	-	1286	-	124
Витрати/Доходи майбутніх періодів	-	1671	-	897	-	1671	-	897
Інша поточна заборгованість	-	90	-	112	-	90	-	112
Всього	3175	12675	1806	15507	-	9500	-	13701

За результатами розрахунків в табл.3.2 спостерігається тенденції до збільшення кредиторської заборгованості у 2019 році на 9 500 тис.грн та у 2020 на 13 701 тис.грн. На таке збільшення основною мірою впливала кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги та заборгованість за розрахунками з бюджетом. У складі дебіторської заборгованості переважали лише заборгованість з внутрішніх розрахунків, що не суттєво впливало на різницю. Отже можна зробити висновок, що на ДП “Солотвинське лісове господарство” переважає кредиторська

заборгованість, а отже і низька швидкість її обертання порівняно з дебіторською.

Стан розрахунків із дебіторами та кредиторами на підприємстві на ДП “Солотвинське лісове господарство” у 2019-2020 рр. зображено на рисунку 3.2.

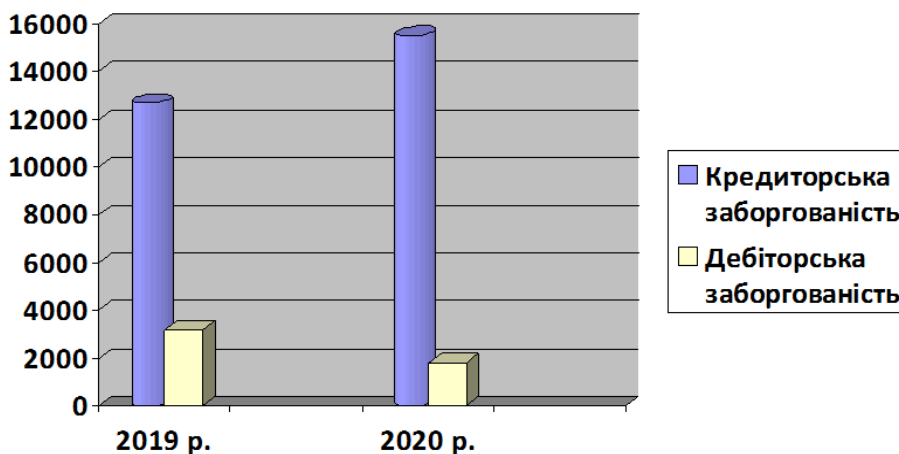

Рис. 3.2. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості на ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020 рр., тис.грн

За даними порівняльної оцінки кредиторської і дебіторської заборгованості, можна прослідкувати, що дебіторська обертається швидше ніж кредиторська, а це в свою чергу може викликати появу вільних коштів.

На наступному етапі оцінки кредиторської заборгованості розрахуємо показники аналізу її стану та якості (табл. 3.3).

Розрахунок кількісних та якісних показників, які характеризують стан кредиторської заборгованості ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. здійснено за даними фінансової звітності підприємства (Додаток Н) та відображено в таблиці 3.4

За результатами розрахованих показників таблиці 3.4 за даними фінансової звітності ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. можна прослідкувати не найкращу ситуацію на підприємстві, оскільки відбулося зменшення більш як у двічі коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості,

та суттєве збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості та коефіцієнта покриття, що є негативним явищем.

Таблиця 3.3

Методика розрахунку аналітичних показників підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку	Джерело інформації	Напрямок позитивних змін
Показники ділової активності			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Сума закупівель за рік	Ф.№2, р.2000	Збільшення
	Середня кредиторська заборгованість	Ф.№1р.1615+р.1620+р.1625+р.1630+р.1635+р.1640+р.1645	
Коефіцієнт покриття	Середня кредиторська заборгованість	Ф.№1р.1615+р.1620+р.1625+р.1630+р.1635+р.1640+р.1645	Зменшення
	Сума закупівель за рік	Ф.№2, р.2000	
Період погашення кредиторської заборгованості	360 днів		Зменшення
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості		
Середній дохід від реалізації продукції на одного працівника	Чиста виручка від реалізації	Ф.№2, р.2000	Збільшення
	Середня кількість працівників	Річна фінансова звітність (загальна характеристика)	
Показники ліквідності (платоспроможності)			
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість	Ф.№1 р.1125+р.1135+р.1130+ р.1140+р.1145+р.1150	Рекомендоване значення 1
	Кредиторська заборгованість	Ф.№1 р.1615+р.1620+р.1625+ р.1630+р.1635+р.1640+ р.1645	

Таблиця 3.4

Розрахунок показників кредиторської заборгованості ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р.

Показник	Значення	
	2019р.	2020р.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,2145	1,241
Період погашення кредиторської заборгованості	111,99	290,09
Коефіцієнт покриття	0,03	0,81

Отже за результатами проведеної оцінки кредиторської заборгованості ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. можна дійти висновку, що як зменшення так і збільшення кредиторської і дебіторської заборгованості

підприємства можуть спричинити негативні наслідки щодо фінансового стану підприємства.

Зменшення дебіторської заборгованості у порівнянні з кредиторською може відбутися через погіршення відносин з клієнтами, а саме через зменшення кількості потенційних покупців. Збільшення дебіторської заборгованості в порівнянні з кредиторською є найчастіше наслідком неплатоспроможності покупців.

Під час функціонування підприємства часто виникають ситуації (як і на досліджуваному підприємстві) коли кредиторська заборгованість значною мірою домінує над дебіторською. Це може свідчити, як вважають деякі економісти, про раціональне використання коштів. Господарюючий суб'єкт залучає у свій оборот більше коштів, а не вилучає з обороту. Бухгалтери оцінюють таку ситуацію не як інакше, як негативно, оскільки рано, чи пізно підприємству доводиться погашати свої борги, і при цьому не має значення стан дебіторської.

За результатами оцінки стану кредиторської заборгованості на ДП “Солотвинське лісове господарство” за 2019-2020р.р. можна стверджувати, що підприємство є не прибутковим, а отже не платоспроможним і не має можливості вчасно розраховуватися за відповідними зобов'язаннями.

3.3. Кредиторська заборгованість у системі управління підприємством

Зобов'язання виникають в результаті наявних обов'язків підприємства в частині передачі певних активів або надання послуг іншому сторонньому підприємству в майбутньому. В основному, підприємство володіє кількома видами зобов'язань та значною кількістю кредиторів.

Користувачі інформації фінансової звітності повинні мати можливість визначати види і розмір заборгованостей з відповідних фінансових звітів. Щоб була можливість задовольняти такі вимоги, кредиторська заборгованість визначається і класифікується належним чином.

Управління кредиторською заборгованістю базується на принципах, завданнях

та методологічних засадах, що дають можливість відокремити управління кредиторською заборгованістю, в окремий блок управління та виборі найбільш вигідних форм та термінів розрахунків з контрагентами з метою збереження фінансової стійкості підприємства.

Механізм управління кредиторською заборгованістю містить аналіз джерел виникнення такої, управління, контроль та розробку кредитної політики.

Система, що регулює усі процеси, так чи інакше пов'язані з платежами суб'єкта господарювання є кредитною політикою. Склад, перелік і обсяг етапів кредитної політики кожного господарюючого підприємства можуть відрізнятись, на що впливає обрана стратегія діяльності підприємства, окреслених цілей, місця на ринку та реальних ресурсів підприємства.

Керуючись кредитною політикою підприємство ухвалює рішення в частині доцільності отримання кредитів. Періодичний аналіз кредитної політики дає можливість нівелювати нею та пристосовувати до наявної ділової ситуації.

У наукових працях виділено три типи кредитної політики (табл. 3.5).

При здійсненні контролю над кредиторською заборгованістю окреслено першочергові завдання (рис. 3.3.)

В процесі управління кредиторською заборгованістю здійснюється використання підприємством широко прийнятих для нього форм, обсягів, термінів розрахунків з контрагентами. Значущість управління кредиторською заборгованістю диктується суттєвою часткою в поточних зобов'язаннях підприємства, що впливає на динаміку платоспроможності та ліквідності.

Воно передбачає:

- обґрунтування виникнення кредиторської заборгованості;
- розробки кредитної політики для різних груп постачальників та видів продукції;
- контроль за розрахунками з кредиторами в частині протермінованої чи відтермінованої заборгованості та виявлення і дослідження причин порушення

договірної дисципліни;

- вчасне виявлення прийомів пришвидшення обігу оборотних активів та зведення до мінімуму безнадійних боргів;
- створення належних умов продажів, які як наслідок гарантують надходження грошових коштів;
- прогнозування поступлень грошових коштів від кредиторів.

Таблиця 3.5

Типи кредитної політики підприємства

Тип політики	Суть
Агресивна	за рахунок короткотермінового позикового капіталу фінансується переважна частина постійної і вся змінна частина оборотних активів. Така модель фінансування дає змогу здійснювати операційну діяльність з мінімальною потребою у власному капіталі, а отже, забезпечувати найвищий рівень його рентабельності. За такої політики вартість капіталу – мінімальна, проте ризик, пов'язаний з проблемою ліквідності, – досить високий.
Помірна	за рахунок власного і довготермінового позикового капіталу фінансується постійна частина оборотних активів, тоді як за рахунок короткотермінового позикового капіталу – весь обсяг змінної їх частини. Вона забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства і рентабельність використання власного капіталу, наближену до середньоринкової норми прибутку на капітал
Консервативна	за рахунок власного капіталу і довготермінових зобов'язань повинна фінансуватися постійна частина оборотних активів і близько половини змінної їх частини. Решта оборотних активів повинна фінансуватися за рахунок короткотермінового позикового капіталу. Такий тип політики за рахунок мінімального обсягу використання короткотермінових позикових коштів забезпечує високий рівень фінансової стійкості підприємства, однак збільшує витрати власного капіталу на їх фінансування, що призводить до зниження рівня його рентабельності

Управління кредиторською заборгованістю ґрунтується на відповідних принципах (рис. 3.4) та методологічних засадах, що дають можливість відокремити управління кредиторською заборгованістю, як окрема ділянка управління.

Головним в управлінні кредиторською заборгованістю підприємства є своєчасний та правильний її аналіз. Важливе значення для оцінки кредиторської заборгованості є накопичення необхідної достовірної інформації.

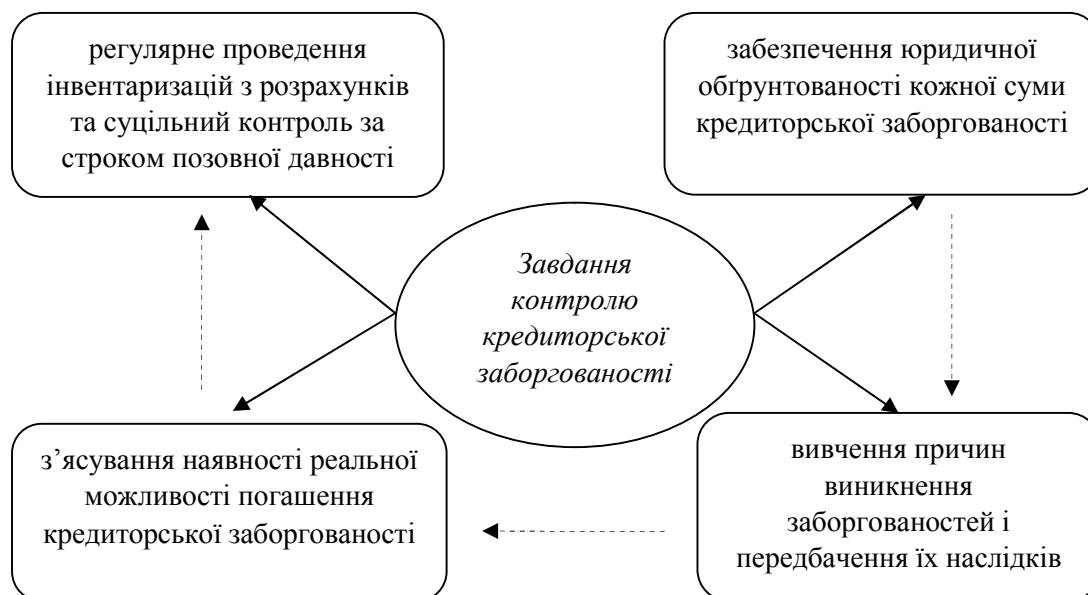

Рис. 3.3. Завдання контролю кредиторської заборгованості.

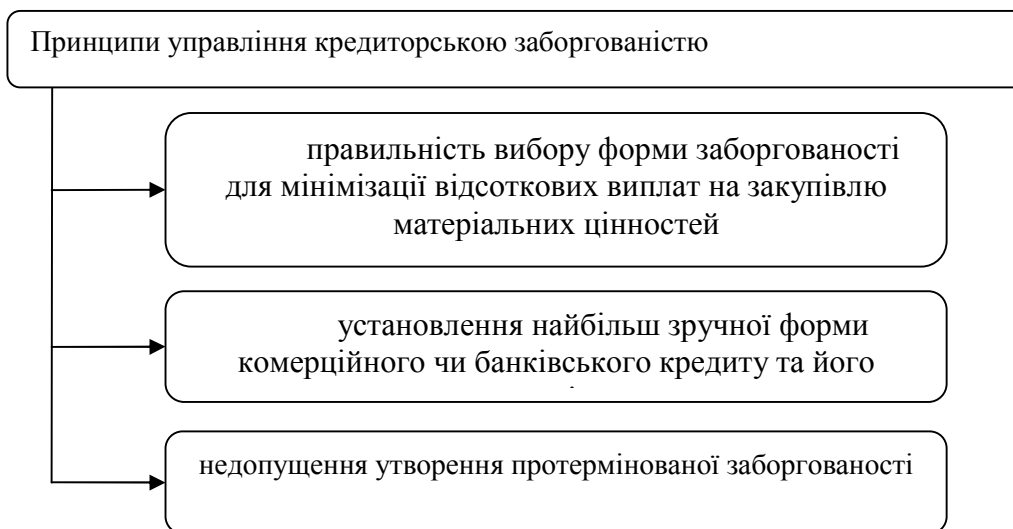

Рис. 3.4. Принципи управління кредиторською заборгованістю.

Також є необхідним здійснити оцінку кредиторської заборгованості, за результатами якої буде можливість прослідкувати всі відхилення структури заборгованості в динаміці, розробити заходи керування нею, адже вона негативно впливає на функціонування підприємства.

Прийомами управління кредиторською заборгованістю можуть бути:

- оцінка замовлень, встановлення характеру кредиторської заборгованості, оформлення розрахунків;
- аналіз реальної вартості наявної кредиторської заборгованості;
- контроль за взаємовідношенням кредиторської заборгованості.

Для зменшення кредиторської заборгованості потрібно дотримуватись визначеної послідовності її погашення.

На першому місці – розрахунки по податках і зборах перед бюджетом, потім необхідно покрити витрати з розрахунків по оплаті праці, пізніше провести розрахунки з підрядниками та постачальниками.

Для результативного управління діяльністю підприємства не досить здійснювати тільки кількісну оцінку показників аналізу наявного стану, а і є важливим розробити стратегічно важливі перспективи управління активами.

Управління кредиторською заборгованістю відбувається двома шляхами: оптимізації та мінімізації кредиторської заборгованості;

Оптимізація кредиторської заборгованості – розробка нових підходів, з метою зменшення кредиторської заборгованості дасть змогу позитивно впливати на діяльність господарюючого суб'єкта.

Для оптимізації витрат підприємства потрібно:

- здійснювати бюджетування кредиторської заборгованості;
- аналізувати фінансовий стан та можливі ризики;
- дослідити рівень довіри відносин з кредитором.

Мінімізація по відношенню до оптимізації є механізм управління кредиторською заборгованістю, завдяки якому наявна кредиторська заборгованість максимально зменшується чи зовсім погашається.

Моделю управління кредиторською заборгованістю господарюючого суб'єкта є набір окремих фінансово-математичних методів, що виступають методологічною основою процесу управління, певних методик, способів, технологій та прийомів

обґрунтування фінансово-управлінських рішень.

В цілому, модель керування кредиторською заборгованістю має складові елементи, представлені на рис. 3.5.

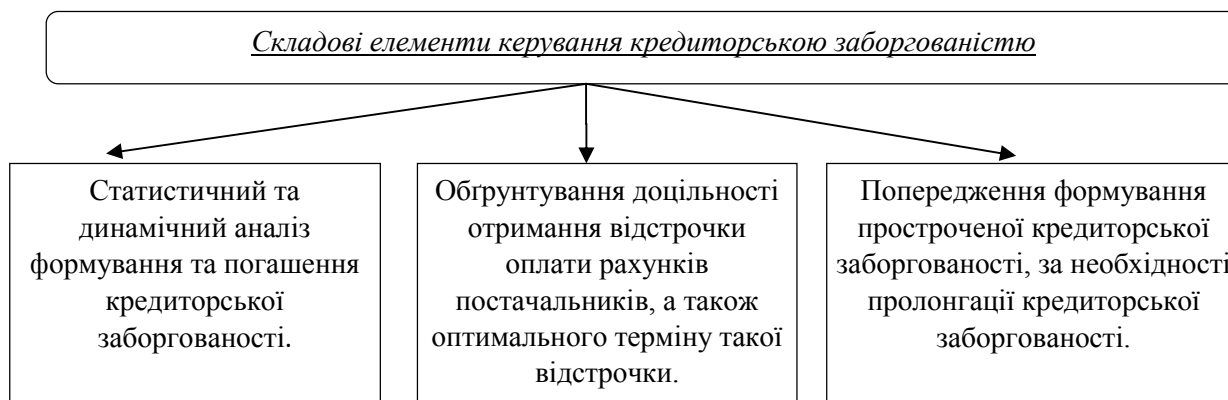

Рис. 3.5. Складові елементи керування кредиторською заборгованістю.

Отже, управління кредиторською заборгованістю має на меті узгодження:

- в складі та сумі заборгованостей;
- в швидкості та термінах обігу заборгованостей;
- у вартісних та цінових оцінках заборгованостей;
- в утворенні вільних грошових коштів.

З метою покращення фінансового стану підприємства є обов'язковим постійно прослідковувати розмір кредиторської заборгованості, її рівень, розраховувати показники оборотності та період погашення заборгованості. З досвіду господарювання підприємств такому аспекту управління не надають достатньої уваги, що може привести до безконтрольного зростання боргів, а саме прострочених, та негативного фінансового стану підприємств [73].

Основні фактори, що є вагомими при виборі шляхів управління кредиторською заборгованістю представлено у таблиці 3.6.

Система контролю та управління кредиторською заборгованістю пов'язана з рівнем розрахунків з дебіторами, що диктується необхідністю постійних грошових потоків щодо забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

**Систематизація витрат, втрат, вигод, що необхідно враховувати
В процесі прийняття рішень по відношенню до управління
кредиторською заборгованістю**

<i>Види вигід, витрат і втрат</i>	<i>Кредиторська заборгованість</i>
Прямі вигоди	Дохід від використання; дохід від інфляції, зменшення середньозваженої вартості капіталу;.
Прямі витрати	Трансакційні витрати щодо залучених коштів; надання знижок в разі авансових розрахунків покупців
Прямі втрати	Штрафи, пені, недотримки у випадку порушення строків повернення та інших умов угод
Альтернативні витрати	Втрати знижок при оплаті товарів з відстроченими платежами.
Втрачені можливості	Репутація стабільного кредитора

З метою зменшення розміру кредиторської заборгованості та поліпшення розрахункової дисципліни є необхідним:

1. Постійно стежити за співвідношеннями кредиторської та дебіторської заборгованості: суттєве переважання дебіторської заборгованості спричиняє загрозу фінансовій стійкості підприємства та стає необхідним залучення додаткових засобів; переважання кредиторської заборгованості над дебіторською спричиняє неплатоспроможність підприємства;

2. Регулярно проводити оцінку складу і структури дебіторської та кредиторської заборгованості в розрізі конкретних постачальників та покупців, а також щодо строків утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дасть змогу своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення;

3. Здійснювати суцільний контроль щодо оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, а також стану розрахунків по протермінованих платежах, тому що в умовах інфляції будь-яке відтермінування платежу є передумовою того, що підприємство по факту отримує лише частину вартості відвантаженої продукції, в зв'язку з цим необхідно розширити систему авансових

платежів та ін. [73].

Наведені вище шляхи та пропозиції щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю напрямлені на покращення розрахунково-платіжної дисципліни та фінансового стану підприємства.

Управління заборгованістю дозволяє підприємству проводити контроль над кредиторською заборгованістю, здійснювати її погашення в установлені терміни та формувати кредитну політику.

Тим самим, залучені кошти будуть виступати щодо підприємства відносно дешевим та додатковим джерелом його фінансування. Ефективне управління кредиторською заборгованістю дасть змогу оптимізувати фінансовий стан та забезпечить високі темпи виробництва і конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження обліку кредиторської заборгованості підприємства можна зробити наступні висновки та пропозиції:

Розрахунки між підприємствами є однією з необхідних складових розширеного відтворення. Вони опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, перехід його з товарної форми в грошову, і навпаки. Розрахунки ґрунтуються на економічній базі кругообігу коштів в процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що вони виступають як система економічних відносин між підприємствами.

Кредиторська заборгованість – це сума, яку повинен сплатити боржник за одержані від постачальника цінності, надані послуги, виконані роботи, нараховану заробітну плату, розрахунки з бюджетом і позабюджетними фондами, тощо.

До цього часу серед науковців відсутня єдність поглядів щодо класифікації кредиторської заборгованості. Досліджена у роботі класифікація кредиторської заборгованості розкриває економічну природу різних видів заборгованості та відповідає структурі бухгалтерського балансу. Вона дає змогу згрупувати заборгованість за термінами її виникнення (довгострокова або поточна), за видами, за об'єктами обліку (кожним боржником, дебітором) та строками. З метою бухгалтерського обліку П(С)БО 11 класифікує кредиторську заборгованість наступним чином: довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, забезпечення.

Необхідність у обліковій інформації щодо заборгованості вимагає формулювання основних завдань її обліку в системі управління підприємством, якими є: розкриття інформації про заборгованість у наказі про облікову політику; розробка графіку документообігу для документів, що підтверджують виникнення кредиторської заборгованості; вибір облікових реєстрів, у яких відображається заборгованість.

Розглянутий стан організації розрахунків з кредиторами на Державному

підприємстві “Солотвинське лісове господарство” свідчить, що він відповідає вимогам чинного законодавства з цього питання і ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідним бухгалтерських проведення.

Належна організація обліку кредиторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов'язаннями.

Розглянуто методику відображення кредиторської заборгованості в системі рахунків бухгалтерського обліку на Державному підприємстві “Солотвинське лісове господарство”, що сприяє підвищенню інформативної функції бухгалтерського обліку.

Визначено, що потрібно посилити роль і значення аналітичного обліку заборгованості, що дасть змогу уникнути проблем при управлінні кредиторської заборгованістю.

Аналіз кредиторської заборгованості має дуже велике значення для підприємств, що функціонують в умовах ринку. Вміле й ефективне управління цією частиною зобов'язань є невід'ємною умовою підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності. Аналіз кредиторської заборгованості підприємства проводиться на основі використання його фінансової звітності. Для того щоб співвіднести динаміку величини кредиторської заборгованості зі змінами масштабів діяльності підприємства, при розрахунку ряду коефіцієнтів оборотності кредиторської заборгованості використовуються показники фінансових результатів.

Проведений аналіз розрахунків на Державному підприємстві “Солотвинське лісове господарство” дав підставу зробити висновки про те, що кредиторська заборгованість займає досить значну частку в структурі оборотних засобів підприємства.

Рекомендовані у роботі основні напрями удосконалення існуючої системи управління розрахунків з кредиторами є запорукою покращення активності суб'єктів господарювання, забезпечення їх стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеєва Є. І. Кредитна політика як інструмент управління дебіторською заборгованістю / Є. І. Агеєва // Фінансовий менеджмент. – 2014. – № 6. – С.22-23.
2. Білик М. Д. Управління кредиторською заборгованістю підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2015. – № 12. – С. 24-36.
3. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2015. – 592 с.
4. Бродська І. І. Ефективність управління кредиторською заборгованостями підприємства: обліково-аналітичний аспект / І. І. Бродська // Економічні науки. Серія: Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 75 – 81.
5. Булат Г. В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств та проблеми її оптимізації. / Г. В. Булат, І. В. Булка // “Молодий вчений”. – 2014. – № 7 (10). – С. 56–58.
6. Бурак І. О. Класифікація зобов’язань як важлива складова управління підприємством / І. О. Буряк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2010. – № 3. – С. 297–300. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2010/v3/NV-2010-V3_46.pdf
7. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Ф. Ф. Бутинець, О. В. Олійник, М. М. Шигун. – Житомир : Рута, 2011. – 574 с.
8. Василюк М. М. Організація обліку: навч.-метод. посіб. / М. М. Василюк, Т. М. Гнатюк, В. В. Шкроміда, Н. Б. Мельник. – Івано-Франківськ, 2013. – 340 с.
9. Велш Глен А. Основи фінансового обліку / Пер. з англ. О. Мілін, О. Ткач – К.: Основи, 2014. – 943 с.
10. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.06.04 / І. О. Власова – Київ, 2005. – 26 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12742/1/34_183-191_Vis721menegment.pdf.

11. Власова Н. О. Систематизація видів і форм дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємств / Н. О. Власова, Л. Л. Носач // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – №. 1. – С. 223–230.
12. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Г. В. Власюк // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2009. – №5. С. 40–44.
13. Воробйова І. А. Механізм розвитку управління заборгованістю підприємства / І. А. Воробйова, А. О. Лисицина // Збірний наукових праць наук Національного університету кораблебудування. – 2011. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jnn.nuos.edu.ua/article/viewFile>
14. Воронко Р. М. Облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. / Р. М. Воронко. – Львів : Магнолія – 2006, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/buhgalterskiy_oblik_ta_audit
15. Гнатишин Л. Б. Організація обліку : навч. посіб. / Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин. – Львів : Магнолія – 2006, 2014 – 432 с.
16. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: [Практичний посібник] / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К.: Лібра, 2014. – 880 с.
17. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів / Р. П. Гончарук // Вісник ЖДТУ: економічні науки. – 2013 . – № 1. – 48-51.
18. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
19. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Б. Є. Грабовецький. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – 256 с. – Режим доступу : http://pidruchniki/ekonomika/ekonomichniy_analiz.
20. Грек Т. Б. Загальна характеристика поняття “кредитор”. Права кредитора в процесі банкрутства / Т. Б. Грек // Адвокат. – 2010. – № 5. – С. 36-40.

21. Гуня В. О. Удосконалення класифікації кредиторська заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств / В. О. Гуня. // Економічний простір. – 2014. – № 19. – С. 124–131.
22. Дячук О. В. Місце кредиторської заборгованості в системі управління підприємством / О. В. Дячук, В. В. Новодворська // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2013. – № 10(3). – С. 243–251.
23. Жмайлова О. Г. Аналіз чутливості фінансових результатів до зміни дебіторської та кредиторської заборгованості / О. Г. Жмайлова // Вісник СНАУ. Серія : Економіка і менеджмент. – 2012 – №. 3(51). С. 132–136.
24. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер – К. : Центр навчальної літератури, 2012 – 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/13650116/buhgalterskiy_oblik_ta_audit
25. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
26. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 14.05.1992 р. № 2343-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
27. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
28. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
29. Іванов С. В. Організаційні засади погодженого управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства / С. В. Іванов // Культура народів Причорномор’я. – 2012. – № 240. –С. 46-49. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/Ivanov.pdf>

30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

31. Ковальова Л. М. Теоретичні та законодавчі аспекти в управлінні заборгованістю / Л. М. Ковальова // Вісник ЖНЕУ. – 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=58671>.

32. Кодекс законів про працю України від 10.12.197 р. № 322-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

33. Кондрашова Т. М. Удосконалення обліку і аналізу розрахунків з покупцями та постачальниками / Т. М. Кондрашова, Н. П. Мельникова // Тези виступів XII Міжнар. наукової конференції ЖДТУ – 2013. – С. 338–340. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ztu.edu.ua/ua/science/conference/files/world_bok_2013/Kondrashova.

34. Кузьмін О.Є. Фактори впливу на заборгованість підприємства та їх класифікація / О.Є. Кузьмін, О.Б. Волович // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 200 – 204.

35. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підручник / О. В. Лишиленко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 670 с.

36. Лівощко Т. В. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю промислового підприємства / Т. В. Лівощко, Ю. О. Сезоненко // Економічний Вісник Запорізької Державної Інженерної Академії. – 2013. – Вип. 4. – С. 88–94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_088.pdf.

37. Маркус О.В. Напрями вдосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, інструменти контролю платоспроможності підприємств / О.В. Маркус, І.О. Романюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>

38. Марчак Н. В. Управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств / Н. В. Марчак, О. О. Фокіна // Інноваційна економіка. – 2011. – №2. – С.237-239.

39. Медведик І. М. Напрямки удосконалення обліково-аналітичних досліджень кредиторської заборгованості / І. М. Медведик, О. І. Конопльова // Аграрний вісник Причорномор'я. – 2016. – вип. 37. – С. 198–201.

40. Мельник Н. Б. Організація обліку розрахунків з кредиторами / Н. Б. Мельник, О. М. Івануляк // Розвиток національної економіки: методологія та практика: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції.

41. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 р. № 356. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

42. Михайлишин Н. П. Сутність зобов'язань та їх класифікація : економічний та правовий аспекти / Н. П. Михайлишин // Економіка : реалії часу. – 2012. – № 2. – С. 130–135.

43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи” від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

44. Міжнародні фінансові звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 20 від 18.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

45. Москалюк Г. О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості : напрямки удосконалення і розвитку / Г. О. Москалюк // Ефективна економіка. – 2013. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899>.

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon4.rada.gov.ua>.

47. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять “кредиторської заборгованість” // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №. 2. – С. 286–290.

48. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1474100242607/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/finansoviy_ta_upravliniski_oblik_za_natsionalnimi_standartami.

49. Пахомова І. В. Сучасні питання організації та обліку кредиторської заборгованості / І. В. Пахомова // Сборники научных работ НТУ “ХПИ” : Наука і освіта – запорука розвитку. НТУ “ХПИ”, 2013. – С. 75 –76.

50. Пелехань Д. А. Пропозиції щодо покращення обліку розрахунків з постачальниками та підрядчиками / Д. А. Пелехань, Л. М. Одинцова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=29394>.

51. Петренко Н. І. Удосконалення класифікації поточних зобов’язань для цілей бухгалтерського обліку / Н. І. Петренко // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. Серія : Економіка і фінанси. – 2012. – № 130. –С. 166–171.

52. Пилипенко К. А. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, як шлях зміцнення розрахункової дисципліни / К. А. Пилипенко, А. М. Маслаєва // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 1(4). – С. 302–307. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/302.pdf>.

53. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

54. Подколзіна Є. Е. Сучасні питання обліку кредиторської заборгованості / Є. Е. Подколзіна, І. М. Клімович // Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78012

55. Подолянчук О. А. Кредиторська заборгованість як специфічне джерело фінансування капіталу підприємства / О. А. Подолянчук, В. М. Чорна // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2012. – №. 3 (51). [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v3/NV-2011-V3_33.pdf.

56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов'язання”, затверджене наказом Міністерства фінансів України України № 20 від 31.01.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 “Фінансові інвестиції”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 91 від 26.04.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 “Оренда”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 181 від 28.07.200 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 “Податок на прибуток”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 3553 від 20.01.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 601 від 28.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

61. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському від 24.05.1995 р. № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

62. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

63. Потриваєва Н. В. Теоретичні аспекти обліку кредиторської заборгованості в Україні / Н. В.Потриваєва, О. Ю. Сус // Економічний форум. –

2013. – № 4. – С. 226–229. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecfor_2013_4_38.pdf.

64. Примітки до річної фінансової звітності [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України № 302 від 29.11.2000 – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>

65. Сіренко Н.М. Вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства / Н. М. Сіренко, О. В. Смирнова // Агросвіт. – 2011. – №22. – С.44-46.

66. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Знання, 2012. – 647 с.

67. Тесленко Т. І. Відображення в обліку поточних зобов'язань у вигляді штрафних санкцій та пені / Т.І.Тесленко // Динаміка наукових досліджень, 2014: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 21-30 червня 2008 р. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2008. – С. 40–41.

68. Тесленко Т. І. Облік і аналіз поточних зобов'язань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.09 / Т. І. Тесленко – Київ, 2009. – 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.06/2009/Teslenko.doc>.

69. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – Київ : Алерта, 2011. – 976 с.

70. Ткаченко Н. М. Фінансовий облік 2 : навч. посіб. / Н. М. Ткаченко, О. В. Борович, І. Л. Цюцяк, А. Л. Цюцяк. – К.: Алерта, 2014. – 456 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1648040364271/buhgalterskiy_oblik_ta_audit

71. Фінансові інструменти – визнання та оцінка : Міжнародний стандарт фінансової звітності (IAS) [Електронний ресурс] Режим доступу : [http://www.ifrs.org.ua/wp](http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/Mezhdunarodny-j-standart-finan)

72. -content/uploads/2013/04/Mezhdunarodny-j-standart-finan

73. Хомик П. М. Порівняльний аспект обліку заборгованості підприємства за

П(С)БО та МСФЗ (IAS) / П. М. Хомик, М. А. Кулик // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 3 (24) 2012. – С. 503-510.

74. Ценклер Н. І. Вдосконалення класифікаційних ознак кредиторської заборгованості та їх значення в підвищенні контрольної-аналітичної функції обліку / Н.І. Ценклер, П.Б. Кватирка. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.nbu.ua/portal/statti/9.htm>.

75. Цивільний кодекс України від 16.21.003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

76. Чубенко О. В. Аналіз кредиторської заборгованості [Електронний ресурс] / О. В. Чубенко // Економіка/Фінансові відносини. – 2012. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63730.doc.htm.

77. Югас Е.Ф. Значення кредиторської заборгованостей в умовах ринкових відносин / Е. Ф. Югас, М. В. Машика // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / ред. кол.: В.П. Мікловда, В.І. Ярема, В.О. Приходько та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ "Говерла", 2014. – Вип. 2 (43). – С. 201–205.

ДОДАТКИ

Підходи до визначення сутності кредиторської заборгованості

Автор	Визначення поняття “кредиторська заборгованість”
І. А. Бланк	поточні зобов’язання підприємства, що відображають його заборгованість перед господарськими партнерами з комерційних операцій; з розрахунків, нарахованих до оплати тощо [6]
А. Б. Борисов	грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені [7]
Ф. Ф. Бутинець, Л. Л. Горецька	форма розрахунку за товари і послуги, які придбаються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати) [8, с. 387].
С. Ф. Голов, В. М. Костюченко	рахунки до оплати (Accounts Payable) – це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит [9, с. 320]
Г. О. Партин, А. Г. Загородній	заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов’язання її погашення в певний строк [10, с. 112]
Н. М. Ткаченко	тимчасово залучені суб’єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі [11, с. 683]
Н. В. Чабанова, Ю. А. Василенко	як правова категорія, це особлива частина майна організації, що є предметом обов’язкових правовідносин між організацією і її кредиторами. Організація володіє і користується кредиторською заборгованістю, але вона зобов’язана повернути чи виплатити дану частину майна кредиторам, що мають права вимоги на неї. Дана частина майна – це борги організації, чуже майно, чужі кошти, що знаходяться у володінні організації-боржника [12, с. 413]
Д. І. Черкав	виникає (або погашається) при здійсненні організацією будь-яких операцій, пов’язаних з рухом грошових засобів, матеріальних ресурсів або прийняттям на себе відповідних зобов’язань
Ю. С. Цал-Цалко	тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства за рахунок тимчасово безоплатного одержання майна інших суб’єктів господарювання

Нормативно-правове регулювання розрахункових операцій

<i>Рівні нормативно- правового регулювання обліку і аудиту активів</i>	<i>Нормативні та законодавчі акти</i>
1	2
I	– Конституція України – Господарський кодекс України – Податковий кодекс України – Цивільний кодекс України – Закон “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” – Закон України “Про аудиторську діяльність в Україні” – Закон України “Про застосування реєстраторів розрахунково-касових операцій у торгівлі, громадському харчуванні та послуг, – Закон України “Про банки і банківську діяльність”
II	– Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 “Дебіторська заборгованість” – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 11 “Зобов’язання” – Положення про ведення касових операцій у національній валюті України
III	– Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті – Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку – Постанова НБУ “Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку”; – Методичні рекомендації по застосування реєстрів бухгалтерського обліку суб’єктами малого підприємництва – Про затвердження нормативно-правових актів щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій та книг обліку розрахункових операцій – Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань
IV	– Наказ про облікову політику. – Наказ про проведення інвентаризації; – Посадові інструкції бухгалтера.

Додаток В

Використання форм первинного обліку зобов'язань

Вид операції	Вид зобов'язань	Форма первинного обліку
1	2	3
Виникнення заборгованості	Кредити банків та інші фінансові зобов'язання;	Договір-позики; Виписка банку;
	Векселі видані;	Накладна; Рахунок-фактура; Прибутковий ордер (тф М-4); "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів" (тф. ОЗ-1);.
	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.	Накладна; Товарно-транспортна накладна (тф 1-ТН); Рахунок-фактура; Прибутковий ордер (тф М-4); Акт про приймання матеріалів (тф М-7); "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів" (тф. ОЗ-1); Акт здачі-прийняття робіт (послуг).
	Відстрочені податкові зобов'язання;	Бухгалтерська довідка; Розрахунок податку на прибуток.
	Зобов'язання з одержаних авансів;	Договір постачання; Виписка банку.
	Зобов'язання за розрахунками	Розрахунково платіжна відомість; Звіт про витрачання коштів; Розрахунок єдиного соціального внеску; Бухгалтерська довідка.
Погашення заборгованості	Кредити банків та інші фінансові зобов'язання;	Платіжне доручення; Виписка банку.
	Векселі видані;	Платіжне доручення; Платіжна вимога; Випискаи банку.

	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.	Платіжне доручення; Платіжна вимога-доручення; Видатковий касовий ордер (тф КО-2).
	Відстрочені податкові зобов'язання;	Платіжне доручення.
	Зобов'язання з одержаних авансів;	Накладна; Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (тф М-11); Товарно-транспортна накладна (тф 1-ТН); Рахунок-фактура; "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів" (тф. ОЗ-1); Акт здачі-прийняття робіт (послуг).
	Зобов'язання за розрахунками	Платіжне доручення; Відомість на виплату грошей; Видатковий касовий ордер (тф КО-2).

Додаток Г

Характеристика рахунків обліку розрахунків з кредиторами

Код		Характеристика синтетичного рахунку	Аналітичний облік
1	2	3	4
5 клас “Довгострокові зобов’язання”			
50	“Довгострокові і кредити банків у національній валюті”	Призначений для обліку розрахунків за довгостроковими позиками банків та іншими залученими позиковими коштами у інших осіб, які не є поточним зобов’язанням.	Аналітика ведеться за кредиторами в розрізі кожного кредиту окремо та строками погашення кредиту.
51	“Довгострокові і векселі видані”	На рахунку обліковуються розрахунки з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги та за іншими операціями, заборгованість за якими забезпечена виданими векселями та не є поточним зобов’язанням.	Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем.
52	“Довгострокові і зобов’язання за облігаціями”	Синтетичний рахунок призначено для обліку розрахунків з іншими особами за випущеними та сплаченими власними облігаціями строком погашення більше дванадцяти місяців з дати балансу.	Аналітичний облік довгострокових зобов’язань за облігаціями ведеться за їх видами та термінами погашення.
53	“Довгострокові і зобов’язання з оренди”	Призначений для узагальнення інформації про стан розрахунків з орендодавцями за необоротні активи, передані на умовах довгострокової оренди, а також за оборотні матеріальні активи, кошти та цінні папери, отримані за договором оренди цілісного майнового комплексу.	Аналітика ведеться за кожним орендодавцем та об’єктом орендованих необоротних активів.
54	“Відстрочені податкові зобов’язання”	На рахунку ведеться облік суми податків на прибуток, які сплачуватимуться в наступних періодах внаслідок виникнення тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов’язань та оцінкою цих активів або зобов’язань, яка використовується з метою оподаткування.	Аналітичний облік в ведеться за видами активів або зобов’язань, між оцінками яких для відображення в балансі та цілей оподаткування виникла різниця.

Продовження додатка Г

1	2	3	4
55	“Інші довгострокові зобов’язання”	Рахунок призначений для узагальнення інформації про розрахунки з іншими кредиторами та за іншими операціями, заборгованість за якими не є поточним зобов’язанням та облік яких не відображається на решті рахунках класу 5. Зокрема, на цьому рахунку відображається відстрочена відповідно до законодавства заборгованість з податків, зборів, фінансова допомога на зворотній основі тощо.	Аналітичний облік ведеться за кожним кредитором та видами залучених коштів.
6 клас “Поточні зобов’язання”			
60	“ <u>Короткострокові позики</u> ”	На рахунку здійснюється облік розрахунків у національній і іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув.	Аналітика ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками їх погашення.
61	“ <u>Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями</u> ”	Узагальнює інформацію про стан розрахунків за поточними зобов’язаннями, переведеними зі складу довгострокових, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу.	Аналітичний облік ведеться за кредиторами та видами заборгованості.
62	“ <u>Короткострокові векселі видані</u> ”	Обліковуються розрахунки за заборгованістю постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані сировину, матеріали, товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на яку підприємством видані векселі.	Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та за строками їх погашення.
63	“ <u>Розрахунки з постачальниками та підрядниками</u> ”	На синтетичному рахунку ведеться облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи і надані послуги. На цьому рахунку учасник промислово-фінансової групи веде облік розрахунків за одержані від учасників ПФГ товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги).	Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.
64	“ <u>Розрахунки за податками і платежами</u> ”	Призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету. На цьому рахунку також узагальнюється інформація про інші розрахунки з бюджетом, зокрема за субсидіями, дотаціями та іншими асигнуваннями.	Аналітичний облік розрахунків за податками й платежами ведеться за їх видами.

Продовження додатка Г

1	2	3	4
65	<i>“Розрахунки за страхуванням” —</i>	На рахунку обліковуються розрахунки за зборами на обов'язкове державне пенсійне страхування, на обов'язкове соціальне страхування, на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття тощо, за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства, страхуванням майна та за іншими розрахунками за страхуванням.	Аналітика облік ведеться за кожним видом зборів і відрахувань, по страхувальниках та окремих договорах страхування.
66	<i>“Розрахунки за виплатами працівникам”</i>	Рахунок призначений для узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до необлікового складу підприємства.	Аналітичний облік розрахунків ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань.
67	<i>“Розрахунки з учасниками”</i>	Використовується для узагальнення інформації про розрахунки з учасниками та засновниками підприємства, що пов'язані з розподілом власного капіталу (повернення часток, дивіденди тощо).	Аналітика ведеться за кожним засновником та учасником та за видами виплат.
68	<i>“Розрахунки за іншими операціями”</i>	Здійснюється облік розрахунків за операціями, що не можуть бути відображені на рахунках 63 - 67.	Аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведеться окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки.

Додаток Д

**Відображення різних видів кредиторської заборгованості на рахунках
бухгалтерського обліку**

<i>№ n/n</i>	<i>Шифр</i>	<i>Дебетовий оборот</i>	<i>Кредитовий оборот</i>
1	50	погашення заборгованості за довгостроковими позиками	суми одержаних довгострокових позик
2	60	погашення заборгованості за короткостроковими позиками	суми одержаних короткострокових позик
3	63	заборгованість за отримані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи й послуги	її погашення та списання.
4	64	належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання	нараховані платежі до бюджету
5	65	погашення заборгованості та витрачання коштів страхування на підприємстві	нараховані зобов'язання за страхуванням, а також одержані від органів страхування кошти
6	661	нарахована працівникам підприємства основна і додаткова заробітна плата, премії, інші нарахування	їх виплата, а також суми утриманих податків, внесків, платежів і інші утримання з сум оплати праці персоналу.
7	662	розрахунків за не отримані персоналом у встановлений термін суми оплати праці.	подальшій виплаті заробітної плати, що була депонована
8	663	списання сум розрахунків з персоналом у інших видів оплати праці, які не є заробітною платою.	нарахування сум розрахунків з персоналом у інших видів оплати праці, які не є заробітною платою.
9	681	зарахування отриманого авансу	нарахування сум отриманого авансу
10	682	заборгованість материнського підприємства перед дочірніми підприємствами за одержані від них активи, виконані роботи, надані послуги	перерахування грошових коштів, передача активів, виконання робіт, надання послуг дочірнім підприємствам.
11	683	суми переданих товарно-матеріальних цінностей	суми отриманих товаро-матеріальних цінностей
12	684	отримані відсотки за використання коштів або товарів, отриманих у кредит; використання майна, отриманого в користування; за іншими операціями.	Нараховані відсотки за використання коштів або товарів, отриманих у кредит; використання майна, отриманого в користування; за іншими операціями.
13	685	нарахування сум заборгованості іншими кредиторами	погашення сум заборгованості іншими кредиторами

Додаток Е

Аналітичний облік довгострокових та поточних зобов'язань на підприємстві

Назва рахунку	Аналітичний облік ведеться в наступних розрізах
50 “Довгострокові позики”	За позикодавцями окремо в розрізі кожної позики, за строками погашення позик
51 “Довгострокові векселі видані”	За кожним виданим векселем та за строками їх погашення
52 “Довгострокові зобов'язання за облігаціями”	За видами та термінами погашення облігацій
53 “Довгострокові зобов'язання з оренди”	За кожним орендодавцем та об'єктом орендованих необоротних активів
54 “Відстрочені податкові зобов'язання”	За видами активів або зобов'язань, між оцінками яких для відображення в балансі та цілей оподаткування виникла різниця
55 “Інші довгострокові зобов'язання”	За кожним кредитором, за видами залучених коштів
60 “Короткострокові позики”	За позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо, за строками їх погашення
61 “Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями”	За кредиторами та видами заборгованості
62 “Короткострокові векселі видані”	За кожним виданим векселем та за строками їх погашення
63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	У розрізі країн за кожним постачальником та підрядником, за кожним контрактом, документом на сплату, в грн. та в валюті, обумовлений в договорі
64 “Розрахунки за податками і платежами”	За видами податків
65 “Розрахунки за страхуванням”	За кожним видом зборів і відрахувань, за страхувальниками та окремими договорами страхування
66 “Розрахунки з оплати праці”	У розрізі кожного працівника
67 “Розрахунки з учасниками”	За кожним засновником та учасником, за видами виплат, за джерелами виплат дивідендів – прибуток звіт-ного року, прибуток минулих років, резервний капітал
68 “Розрахунки за іншими операціями”	За підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими проводяться розрахунки
69 “Доходи майбутніх періодів”	За видами доходів, датами їх утворення і визнання доходами звіт-ного періоду

Додаток Ж

**Типові кореспонденції з обліку поточних зобов'язань за розрахунками з
постачальниками**

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>
Виникнення заборгованості		
Оприбутковано від постачальника необоротні активи, які потребують додаткових витрат зі встановлення	15	63
Оприбутковано виробничі запаси, МШП, товари від постачальників	20, 22, 28	63
Відображено послуги, надані підряд: пов'язані з	91	685
- організацією виробництва		
- пов'язані з організацією управління підприємства	92	685
Оплачено рахунки постачальників:	63	30
- готівкою з каси		
- з поточного рахунку в національній валюті або з валютного рахунку	63	311, 312
- з підзвітних сум	63	372
Видано короткостроковий вексель в погашення заборгованості перед постачальником	63	62
Списано кредиторську заборгованість, строк позовної давності якої минув	63	717

Додаток 3

Типові кореспонденції рахунків з обліку кредиторської заборгованості

№ n/n	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Накладні, акти та інші прибуткові документи на надходження ТМЦ.	20, 22, 25	63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”
2	Нараховується податковий кредит у зв’язку з оприбуткуванням від платників ПДВ матеріальних і нематеріальних надходжень, прийняттям виконаних робіт, наданих послуг	641 “Розрахунки за податками”	63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”
3	Рахунки та акти підрядників, виконавців, прийняті до сплати за виконані на замовлення підприємства роботи і надані послуги.	91, 92, 93, 94	63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”
4	Погашення безготівковими коштами заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені ТМЦ, виконані і прийняті роботи, надані і спожиті підприємством послуги	63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”	311 “Поточні рахунки в національній валюті”
5	Взаємне зарахування заборгованості між підприємством і покупцем після виконання бартерного контракту	63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”	36 “Розрахунки з покупцями та замовниками
6	Нарахування заробітної плати за рахунок витрат на збут	93 “Витрати на збут”	661 “Розрахунки з оплати праці”
7	Виплата заробітної плати готівкою з каси підприємства	661 “Розрахунки з оплати праці”	301 “Готівка”
8	Виплата заробітної плати у безготівковій формі на карткові рахунки працівників	661 “Розрахунки з оплати праці”	311 “Поточні рахунки в національній валюті”
9	Утримання податку з доходів фізичних осіб	661 “Розрахунки з оплати праці”	641 “Розрахунки за податками”

Додаток І

Типові кореспонденції рахунків з обліку кредиторської заборгованості

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано заборгованість покупцям за відвантажену їм готову продукцію, виконані роботи або надані послуги за цінами реалізації	36“Розрахунки з покупцями та замовниками”	70“Дохід від реалізації”
2	Відображено надходження грошей від покупців та замовників за реалізовані товари, роботи та послуги	30 “Готівка” 311 “Поточні рахунки в національній валюті”	36“Розрахунки з покупцями та замовниками”
3	Отримано від покупців векселі в рахунок оплати за реалізовані товари, роботи і послуги	182, 34	36“Розрахунки з покупцями та замовниками”
4	Відображено проведення взаємозаліку між покупцем і продавцем	63“Розрахунки постачальниками та підрядниками”	36“Розрахунки з покупцями та замовниками”
5	Видані грошові кошти із каси під звіт	372 “Розрахунки з підзвітними особами”	30 “Готівка”
6	Придбані товарно-матеріальні цінності за рахунок підзвітних сум	Відповідний рахунок запасів (20, 21, 22, 28)	372 “Розрахунки з підзвітними особами”
7	Списані витрати на відрядження	Відповідні рахунки витрат (91, 92, 93, 94)	372 “Розрахунки з підзвітними особами”
8	Виплачено постачальнику аванс за товар	371 “Розрахунки за виданими авансами”	30 “Готівка” 311 “Поточні рахунки в національній валюті”

Додаток К

Класифікація кредиторської заборгованості та відповідних видів розрахунків

Рядок балансу	Вид кредиторської заборгованості	Рахунок синтетичного обліку	Яка кредиторська заборгованість включається до статті	Організація аналітичного обліку
1510	Довгострокові кредити банків	501 - 504	Заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням	За позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками погашення кредиту (позик).
1511	Інші довгострокові фінансові зобов'язання	505 - 506, 51, 52, 53	Довгострокова заборгованість підприємства щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки	Довгострокові зобов'язання з оренди - за кожним орендодавцем та об'єктом орендованих необоротних активів
1500	Відстрочені податкові зобов'язання	54	Сума податків на прибуток, що підлягають сплаті у майбутніх періодах унаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки	-
1600	Короткострокові кредити банків	60	Поточні зобов'язання підприємства перед банками за отриманими від них позиками	За позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками їх погашення
1610	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	61	Довгострокові зобов'язання, що підлягають погашенню протягом 12 міс. з дати балансу	За кредиторами та видами заборгованості
1605	Векселі видані	62	Заборгованість, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів	За кожним виданим векселем та за строками їх погашення
1615	КЗ за товари, роботи, послуги	63	Заборгованість постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями)	За кожним постачальником та підрядником у розрізі кожного документа (рахунка) на сплату
1635	Поточні зобов'язання (ПЗ) за розрахунками	681	Аванси, одержані від інших осіб у рахунок наступних поставок	Окремо за підприємствами, організаціями, установами та

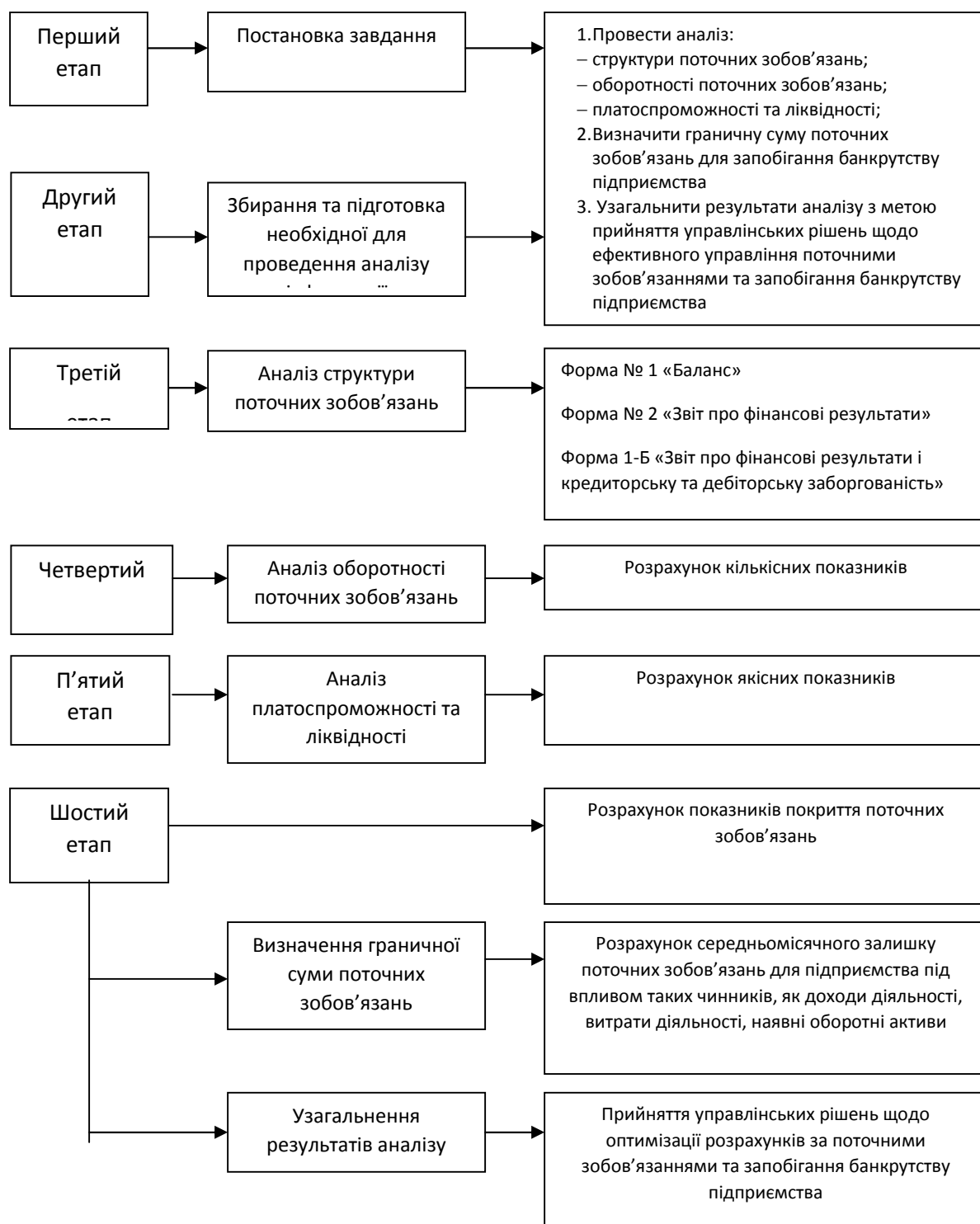
	з одержаних авансів		продукції, виконання робіт (послуг)	фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
1620	ПЗ за розрахунками з бюджетами та позабюджетних платежів	64,68	Заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства	За видами податків і платежів
1650	ПЗ за розрахунками зі страхування	65	Заборгованість за відрахуваннями до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників	За кожним видом зборів і відрахувань, за страхувальниками та окремими договорами страхування
1630	ПЗ за розрахунками з оплати праці	66	Заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату	За кожним працівником, видами виплат і утримань
1640	ПЗ за розрахунками з учасниками	67	Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу	За кожним засновником та учасником і за видами виплат
1645	ПЗ за внутрішніми розрахунками	682, 683	Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам та кредиторська заборгованість за внутрішньовідомчими розрахунками	Окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
1690	Інші поточні зобов'язання	372, 684, 36 за буд. контрактами	Зобов'язання, які не можуть бути включені до інших статей, наведених у розділі "Поточні зобов'язання" балансу	

Додаток Л

Аналіз показників, які використовують для визначення стану кредиторської заборгованості

№ з/п	Показник	Розрахунок	Суть показника
1	оборотність кредиторської заборгованості	$O_k = C/K,$ де С – собівартість реалізованої продукції; К – середня величина кредиторської заборгованості	зростання коефіцієнта означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства, зниження – ріст покупок у кредит.
2	період погашення кредиторської заборгованості	$\Pi_k = 360 \text{ днів } / O_k,$ де Π_k – період погашення кредиторської заборгованості; O_k – оборотність кредиторської заборгованості.	характеризує середній період сплати підприємством кредиторської заборгованості; позитивною є тенденція зменшення показника.
3	частка кредиторської заборгованості в загальному обсязі поточних зобов'язань	$K_z = (K/\Pi_z) * 100\%,$ К – кредиторська заборгованість; Π_z – поточні зобов'язання.	коефіцієнт показує частку кредиторської заборгованості у структурі зобов'язань підприємства.
4	коефіцієнт миттєвої ліквідності	$KL_m = Av / Z_n,$ де Ав - високоліквідні активи, (грошові кошти, їх еквіваленти і поточні фінансові інвестиції); Зп - поточні зобов'язання (короткострокові кредити і розрахунки із кредиторами).	характеризує те, як швидко короткострокові зобов'язання можуть бути погашені високоліквідними активами.
5	коефіцієнт поточної ліквідності	$KL_n = Al / Z_n,$ де Ал - ліквідні активи (високоліквідних активи, дебіторська заборгованість та отримані векселі); Зп - поточні зобов'язання (короткострокові кредити і розрахунки із кредиторами).	характеризує можливість погашення короткострокових зобов'язань у встановлені строки.
6	коефіцієнт загальної ліквідності	$KL_n = Ao / Z_n,$ де Ао - оборотні активи; Зп - поточні зобов'язання (короткострокові кредити і розрахунки із кредиторами).	визначає те, наскільки обсяг короткострокових зобов'язань і розрахунків можна погасити за рахунок усіх ліквідних активів.

Додаток М

Алгоритм проведення аналізу поточних зобов'язань з метою встановлення платоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству

Додаток Н

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Державне підприємство "Солотвинське лісове господарство"	Дата (рік, місяць, число)	2021	01	01
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за ЄДРПОУ	22184176		
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОАТУУ	2620455500		
Вид економічної діяльності	Лісництво та інша діяльність у лісовому господарстві	за КОСІД	140		
Середня кількість працівників	113	за КВЕД	02 10		
Адреса, телефон	вулиця Грушевського, буд. 22, смт. СОЛОТВИН, БОГОРОДЧАНСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77753		4978327		

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці)
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	2	3	4
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	41	41
Основні засоби	1010	11 627	12 298
первісна вартість	1011	21 437	22 761
знос	1012	9 810	10 463
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	11 668	12 339
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	3 152	2 274
Виробничі запаси	1101	2 065	1 186
Незавершене виробництво	1102	735	452
Готова продукція	1103	307	605
Товари	1104	45	31
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 063	1 743
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	57	46
у тому числі з податку на прибуток	1136	43	43
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахований доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	55	17
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2	294
Готівка	1166	2	39
Рахунки в банках	1167	-	255
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	139
Усього за розділом II	1195	6 329	4 513
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 997	16 852

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 626	1 626
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	3 696	4 018
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	(4 299)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	5 322	1 345
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Довгострокові фінансування	1525	-	-
Довгострокові благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	963	826
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	5 516	7 163
розрахунками з бюджетом	1620	2 136	4 406
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	195	159
розрахунками з оплати праці	1630	818	660
розрахунками з інших виплат	1635	1 286	1 284
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1650	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1660	-	-
Поточні забезпечення	1665	1 671	897
Доходи майбутніх періодів	1670	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1690	90	112
Інші поточні зобов'язання	1695	12 675	15 507
Усього за розділом III	1700	-	-
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1800	-	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду			
1900	17 997	16 852	
Баланс			

Керівник:

ЛУЧИН ІГОР ІВАНОВИЧ

Головний бухгалтер

МЕЛЬНИК МАРІЯ МИХАЙЛІВНА

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство Державне підприємство "Солотвинське лісове господарство" Дата (рік, місяць, число) 2021 01 01
(найменування) за ЄДРПОУ 22184176

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16 970	31 988
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(18 175)	(26 090)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	-	5 898
збиток	2095	(1 205)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2120	-	-
Інші операційні доходи	2121	-	-
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2122	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2123	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(2 850)	(5 370)
Адміністративні витрати	2150	(28)	(17)
Витрати на збут	2180	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2181	-	-
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2182	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	511
збиток	2195	(4 083)	(-)
Доход від участі в капіталі	2220	-	-
Інші фінансові доходи	2240	142	-
Інші доходи	2241	-	-
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2250	(216)	(177)
Фінансові витрати	2255	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2270	(142)	(-)
Інші витрати	2275	-	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті			

Фінансовий результат до оподаткування:		Продовження додатка 2	
прибуток			
збиток	2290	-	334
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2295	(4 299)	(-)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2300	-	(60)
	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	274
збиток	2355	(4 299)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(4 299)	274

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	10 397	15 555
Витрати на оплату праці	2505	7 948	12 337
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 966	2 649
Амортизація	2515	749	469
Інші операційні витрати	2520	209	644
Разом	2550	21 269	31 654

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

ЛУЧИН ІГОР ІВАНОВИЧ

Головний бухгалтер

МЕЛЬНИК МАРІЯ МИХАЙЛІВНА

Установа: ДП "Солотвинське лісове господарство"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
31 грудня 2020

КОДИ		
2021	01	01
22184176		

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020р.**

Форма № 3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	20024	38102
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005		
Цільового фінансування	3010	147	225
Надходження від отримання субвенцій, дотацій	3011		
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		
Надходження від повернення авансів	3020		
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		
Надходження від операційної оренди	3040		
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(8065)	(17368)
Праці	3105	(6641)	(9718)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(2002)	(2666)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(2723)	(8255)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	()	(77)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1868)	(3121)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(855)	(5057)
Витрачання на оплату авансів	3135	()	()
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	()	()
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	()	()
Інші витрачання	3190	(61)	(103)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	679	217
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	(34)	(471)
Виплати за деривативами	3270	()	()
Витрачання на надання позик	3275	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-34	-471

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:	2	3	4
Власного капіталу			
Отримання позик	3300		
Інші надходження	3305		1251
Витрачання на:	3340		
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	137	824
Сплату дивідендів	3355	()	()
Витрачання на сплату відсотків	3360	(216)	(177)
Витрачання на сплату зобов'язаності з фінансової оренди	3365	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-353	250
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	292	-4
Залишок коштів на початок року	3405	2	6
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	294	2

Керівник

Бухгалтер

 (підпис)

(підпис з прізвищем)
 (підпис з прізвищем)

Підприємство Державне підприємство "Солотвинське лісове господарство" Дата (рік, місяць, число) 2021 01 01
(найменування) за ЄДРПОУ 22184176

КОДИ		
2021	01	01
22184176		

Звіт про власний капітал
за Рік 2020 р.

Форма №4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	1 626	-	3 696	-	-	-	-	5 322
Коригування: Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	1 626	-	3 696	-	-	-	-	5 322
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	(4 299)	-	-	(4 299)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку: виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	322	-	-	-	-	322
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	322	-	(4 299)	-	-	(3 977)
Залишок на кінець року	4300	1 626	-	4 018	-	(4 299)	-	-	1 345

Керівник

Головний бухгалтер

ЛУЧИН ІГОР ІВАНОВИЧ

МЕЛЬНИК МАРІЯ МИХАЙЛІВНА